

4^e JAARGANG

NUMMER 8

AUGUSTUS 1968

DAAD EN GEDACHTE

orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd

DAAD EN GEDACHTE

BIJ ELKE BIJZONDERE HANDELING GAAT
HET DENKEN AAN HET DOEN VOORAF.
BIJ HET HANDELEN VAN KLASSEN OF
MASSA'S BLIJKT DE BETEKENIS VAN
HET HANDELEN PAS ACHTERAF. HIER
GAAT DE DAAD VOORAF AAN HET BE-
GRIP, AAN DE GEDACHTE.

DAAD EN GEDACHTE

Orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd

GEEN VASTE ABONNEMENTSPRIJS

De uitgave zal worden bekostigd uit VRIJWILLIGE bijdragen

Red. en adm.: Corn. Outshoornstraat 1', Amsterdam - W

Postgiro 307695

HET ZAL DE LEZER van "Daad en Gedachte" waarschijnlijk wel zijn opgevallen en misschien ook wel verwonderd hebben, dat wij in het juli-nummer niet zijn teruggekomen op de Franse gebeurtenissen, waaraan wij in het juni-nummer, vers onder de indruk van hetgeen er zich afspeelde, de nodige aandacht schonken. De oorzaak is van tweeërlei aard.

In de eerste plaats noodzaakten de vakanties ons, de inhoud van het juli-nummer reeds eind mei gereed te maken. De artikelen die daarin zijn opgenomen waren grotendeels al geschreven vóór de beschouwing over Frankrijk op papier gezet werd, waarvoor wij in het juni-nummer nog net ruimte hebben kunnen vinden.

In de tweede plaats wilden wij op de Franse stakingsbeweging pas terugkomen wanneer wij daaromtrent behoorlijk gedocumenteerd waren. Dat was nog niet 't geval toen het juli-nummer moest worden gestencild; dat zouden wij ook nog niet geweest zijn indien dat werk op een wat later tijdstip had kunnen worden verricht.

Inmiddels beschikken wij thans over héél wat meer gegevens dan twee maanden geleden dank zij een nauw contact met onze Franse vrienden. Dat heeft op dit nummer van ons blad zijn stempel gedrukt. Men zal hierin o.a. aantreffen:

- een algemene beschouwing over het karakter van de Franse stakingsbeweging;

- een artikel, waarin in 't bijzonder aandacht wordt geschonken aan het optreden van het Franse communistische vakverbond C.G.T.;

- een kleine bijdrage over de z.g. "spontaniteitstheorie" van Rosa Luxemburg, die wij juist tegen de achtergrond van de Franse gebeurtenissen van groot belang achten;

- een bijdrage, gewijd aan de gebeurtenissen in Flins (Renault-fabrieken) en Sochaux (Peugeot-fabrieken), de twee plaatsen, waar het tot gevechten tussen stakers en politie is gekomen;

- een artikeltje met enkele bijzonderheden over de Britse algemene staking van 1926, die met de huidige Franse enkele punten van overeenkomst heeft;

- alsmede enkele bladvullinkjes, die ook al op de Franse gebeurtenissen betrekking hebben.

In komende nummers van "Daad en Gedachte" zullen wij bovendien nog zeker opnieuw aandacht aan Frankrijk schenken.

B a l a n s v a n e e n m a s s a - b e w e g i n g

D E M E I D A G E N I N F R A N K R I J K

O F : D E K R A C H T V A N

S P O N T A N E A C T I E

DE GROTE STAKINGSGOLF, die in mei van dit jaar over Frankrijk spoelt, ver-
toont een aantal in het oog springende kenmerken:

- de arbeid wordt s p o n t a a n neergelegd door miljoenen arbeiders, die voor het meerendeel ongeorganiseerd zijn;
- in het voorste gelid van de beweging staan jonge arbeiders, die niet belast zijn met de traditie van de vakbeweging;
- de beweging begint in de provincie, ver van de oude bedrijfscentra, en slaat vandaar over naar de sinds lang bestaande industriële bekkens;
- overall komt het vrijwel meteen tot een bezetting der fabrieken op een schaal, die alleen maar te vergelijken valt met 1936 en die weldra die van 1936 verre overtreft;
- de tegenstelling tussen de strijdende arbeiders enerzijds en de traditionele organisaties van de vakbeweging is scherper en duidelijker dan praktisch ooit het geval geweest is;
- hier en daar stellen de stakers het probleem aan de orde van het beheer der bedrijven door de arbeiders;
- het wapen, dat de heersende klassen tegen het strijdende proletariaat hanteren is hetzelfde als waarvan zij zich bedienden in 1936: onderhandelingen, die de vakbeweging een schijnsucces opleveren, dat het signaal moet zijn tot werkhervatting. Als dat wapen ditmaal stomp blijkt wordt gebruik gemaakt van geweld: de strijd tot verbetering van de arbeidsvoorwaarden loopt uit op een botsing met de staat.

VAKBEWEGING OVERROMPELD.

ER WAS geen vakverbond in Frankrijk of het werd door de actie van de arbeiders volslagen overrompeld. Weliswaar heeft het communistische dagblad "L'Humanité" de brutaliteit om op zaterdag 18 mei te beweren, dat "de actie ontsproten is aan het initiatief van de C.G.T. en van de andere vakcentrales", maar die leugen is door de bolsjewisten zelf ontmaskerd. De stakingen met bedrijfsbezetting zijn nog maar nauwelijks begonnen of de vakbeweging geeft aan haar vertrouwenslieden en haar lagere kaderleden opdracht om zich aan het hoofd van de beweging te stellen, teneinde te trachten deze onder controle te krijgen. Van die opdracht - die er op zichzelf al een bewijs van vormt, dat de vakbeweging op het uitbreken van de stakingen geen enkele invloed heeft gehad - wordt nadrukkelijk melding gemaakt door Roger Muage in zijn voortreffelijk overzicht der gebeurtenissen in het weekblad "Paris-Match" 1). Dezelfde Roger Mauge weet ook te berichten, dat de geschrokken G e o r g e s S é g u y , de algemeen secretaris van het communistische vakverbond C.G.T., terstond nadat de arbeiders in beweging zijn gekomen contact opneemt met zijn collega D e s c a m p s van het katholieke vakverbond C.F.D.T. Séguy zegt bij die gelegenheid: "Als de bedrijfsbezettingen zich uitbreiden kan de beweging volkomen aan onze controle ontsnappen."

1) Nummer van 29 juni 1968, artikel: "Geschiedenis van een revolutie".

Séguy drukt zich verkeerd uit. De beweging "ontsnapt" niet aan de controle van de vakbeweging; van het begin af aan heeft die vakbeweging er totaal niets mee van doen gehad. Wat Séguy en Descamps beogen is niet: een beweging, die zij in de hand hebben ook in de hand te houden, nee het gaat er voor hen om een beweging, die zij totaal niet in de hand hebben in de hand te krijgen. Dat wordt dan ook door Georges Séguy met zoveel woorden toegegeven, wanneer hij tegenover zijn getrouwen het beeld van de rijdende trein gebruikt.

"De stakingstrein", zo zegt hij, "heeft zich in beweging gezet en het gaat er om zo spoedig mogelijk in die rijdende trein te springen om de locomotief weer in zijn macht te krijgen." Wij hebben die beeldspraak van die rijdende trein aange troffen in "L'Humanité". Welk een minachting voor de lezers. Een paar dagen nadat men hen heeft pogen wijs te maken, dat de trein op een teken van de vakbeweging is vertrokken, wordt hier dan toegegeven, dat de trein vertrokken is eer de vakbeweging er zelfs maar over dacht om naar het station te gaan. Het belet het bolsjewistische blad natuurlijk niet om later toch weer net te doen alsof de stakingen aan het initiatief van de vakbeweging zijn ontsproten.

Waarop een dergelijke handelwijze van de vakbeweging neerkomt wordt door een spreker in de Franse Kamer gekarakteriseerd met een citaat van de schrijver Jean Cocteau: "Omdat de wonderen zich geheel buiten ons om voltrekken, moeten wij veinzen, dat ze door ons teweeggebracht zijn." De woorden van Cocteau hadden oorspronkelijk natuurlijk geen betrekking op de daden der Franse vakbonden. Maar ze waren daarop wel zéér toepasselijk.

Er is nog meer, waaruit het spontane karakter van de Franse meistakingen onomstotelijk blijkt. In de late avond van de 16e mei gaan in de Renault-fabrieken te Billancourt bij Parijs 4.000 arbeiders 2) ter ruste op de brancards van de bedrijfs-EHBO, op voddendalen of op luchtbedden, zoals ze bij het kamperen worden gebruikt. Dat zijn luchtbedden van hen zelf. Hun vrouwen hebben ze in de rhaast van huis naar de fabriek moeten brengen. Dat wil zeggen, dat de betrokken arbeiders zelf van te voren niet geweten hebben wat of er in de lucht hing. En dat betekent dan weer, dat er zonder bepaalde "order" is gehandeld, met andere woorden, dat ook de bureaucraten er totaal onkundig van zijn geweest.

Omdat zij niet de minste voorkennis dragen van de gebeurtenissen brengen deze, als het zover is, de bureaucraten in de grootste verwarring. Mauge spreekt zelfs van een "diepe ongerustheid" van de communisten, die bevreesd zijn voor een "explosie van onder op". Aan de verwarring schrijft Nicole Bernheim - in "Le Monde" van 18 mei - het toe, dat alle grote vakcentrales, met inbegrip van de C.G.T. zich bij het uitbreken van de stakingen zorgvuldig van commentaar onthouden. Ook

2) Er is hier sprake van 4.000 arbeiders, die in de Renault-fabrieken te Billancourt de nacht doorbrengen. Er werken echter in dit Renault-bedrijf een 25.000 man. Wij geloven, dat dit te verklaren valt uit de omstandigheid, dat de bezetting der bedrijven in een soort van ploegendienst en bij toerbeurt werd verricht. Diverse mededelingen, die wij van Franse kameraden omtrent de bedrijfsbezettingen ontvingen wijzen in dezelfde richting. Wij ontmoetten ook in Parijs een bij Renault in Billancourt werkende vriend op een tijdstip, dat de bedrijfsbezetting nog voortduurde. Er is ons van hem bekend, dat hij op een ander ogenblik weer in het bezette bedrijf was. Bij de bezetting der kantoren van het verzekeringsbedrijf "Assurances Generales" speelde zich iets dergelijks af. Het feit trof ons eigenlijk pas, toen wij achteraf onze aantekeningen rangschikten en bestudeerden. Vandaar dat wij verzuimden hiernaar te vragen. We komen er nog wel op terug. Als onze indruk juist is, dan raakt de denigrerende opmerking van Jacques Gans in "De Telegraaf" van woensdag 10 juli, dat de Franse arbeiders zo dom waren om zich in de bedrijven te laten opsluiten natuurlijk kant noch wal. Hij houdt de arbeiders kennelijk voor ganzen. Nou, dat zijn ze gelukkig niet.

dat bevestigt, dat zij geenszins de hand in het spel hebben.

BELACHELIJKE AANMATIGING.

DE VOORSTELLING van zaken, dat de centrales, gezamenlijk of ieder voor zich de leiding, de "generale staf" van de arbeidersklasse vormen blijkt ook in mei 1968 weer een belachelijke aanmatiging. Het is van bijzonder belang dat vast te stellen, omdat de jongste stakingen in Frankrijk niet slechts de grootste massabeweging zijn geweest die dit land ooit heeft gekend, doch zich ook kunnen meten met de allergrootste massabewegingen uit de geschiedenis van het moderne industriële kapitalisme. In juni 1936 bedraagt het aantal stakers in Frankrijk twee miljoen; dit keer zijn het er vijfmaal zoveel: tien miljoen, hetgeen praktisch neerkomt op een algemene staking, waarvan altijd is gezegd, dat zij uitsluitend op commando van een machtige vakbeweging zou kunnen beginnen, waarvan tevens altijd in één adem is beweerd, dat ze tot de onmogelijkheden behoort.

Het "onmogelijke", het "wonder", is in Frankrijk werkelijkheid geworden. Dat niet alleen: het is ook werkelijkheid geworden op een wijze, die sommige andere voorbeelden uit de geschiedenis ver in de schaduw heeft gesteld.

De algemene staking van mei 1968 in Frankrijk overtreft in betekenis die, welke in de literatuur altijd een "klassieke" rol vervuld heeft: de Britse algemene staking van 1926. Die duurde maar krap tien dagen; van bedrijfsbezetting was daarbij geen sprake.

In Frankrijk hebben ditmaal de bedrijven en diensten op zijn minst veertien dagen plat gelegen. In een aantal ondernemingen, daaronder vitale bedrijfstakken als de metallurgie en de chemische industrie, is zelfs nog vele dagen langer, soms wel dubbel zo lang, gestaakt. In op zijn minst één bezette fabriek hebben de arbeiders tijdens de bezettingsstaking de aanvankelijk stopgezette produktie weer op gang gebracht, naar zij verklaard hebben om een eerste stap te doen naar een beheer der fabrieken door de arbeiders.

In dit laatste opzicht gaat de betekenis van de jongste stakingsbeweging in Frankrijk nog uit boven de Roeropstand van 1920, waarbij ze in andere opzichten weer is achtergebleven. Dat destijds in het Roergebied massaal de bedrijven zijn bezet hebben we nooit ergens vermeld gevonden. Wél is het zo, dat de Roerarbeiders er destijds in slaagden de Duitse Rijksweeer te verslaan. Iets dergelijks is nu aan hun Franse klassegoten niet gelukt. De C.R.S., de Franse oproerpolitie, bleef meester van het terrein toen het aan het einde van de eerste juni-week in de omgeving van de Renault-stad Flins tot een slag kwam, die als het beslissende gevecht van heel de woelige periode kan worden beschouwd.

LOS VAN ELKE TRADITIE.

ALS HET DOOR ons genoemde voorbeeld van de vrouwen, die plotseling luchtbedden naar de Renault-fabrieken moeten brengen, iets leert, dan is het dit, dat de klassenstrijd niet losbarst na een "plannemakerij vooraf", doch voortspuit uit een concrete situatie in de bedrijven, die niemand kan voorzien, zelfs niet wanneer - gelijk in het bewuste geval - elders een bepaald bedrijf al meer dan 48 uur is bezet. Zomin als de bouwvakarbeiders in de Stalinallee in Oost-Berlijn weten, dat ze met het verlaten van hun steigers in juni 1953 het signaal geven voor een algemene arbeidersopstand, zomin weten in mei 1968 de arbeiders van "Sud-Aviation" in Nantes of die van Renault, dat ze de eersten zullen zijn van een stakersleger van tien miljoen. Maar als dit stakersleger dan niet door een "druk-op-de-knop" in beweging is gekomen, is het dan misschien zo, dat het bezielde was van "de geest van de vakbeweging", van haar "tradities"?

Het tegendeel is juist het geval. Het reeds door ons genoemde artikel van Roger Mauge in "Paris-Match" vermeldt een bijzonderheid, die in dit verband interessant is: nooit is de Franse vakbeweging in staat geweest om meer dan twintig

procent van de werkende klasse in haar gelederen te organiseren. Het moet bij een dergelijke getalsverhouding tussen aangeslotenen en nietaangeslotenen al terstond hoogst onwaarschijnlijk worden geacht, dat de massa van de stakers zich door "de traditie van de vakbeweging" heeft laten inspireren.

Bovendien: de beweging is begonnen in Nantes, is vandaar overgeslagen naar de Renault-fabrieken in Cléon (bij Rouaan) en vervolgens naar de Renault-fabrieken in Flins. Dat zijn stuk voor stuk nieuwe industriële vestigingen, jonge bedrijven in tot nog maar voor vrij kort agrarische gebieden, die nooit een bastion van de vakbeweging zijn geweest.

In die jonge bedrijven zijn ook de werknemers buitengewoon jong. Bij Renault in Cléon bijvoorbeeld - zo schrijven de Franse kranten, die ook al aandacht aan het verschijnsel hebben besteed - is de gemiddelde leeftijd der personeelsleden 25 jaar. Bij dergelijke jonge mensen kan van een "traditie" nauwelijks sprake zijn. Als ze door sommige Franse journalisten geïnterviewd worden blijkt zelfs heel wat anders: ze behoren allemaal tot de ongeorganiseerden, omdat ze tegenover de vakbeweging uiterst kritisch staan en er soms zelfs geen goed woord voor over hebben.

BEDRIJFSBEZETTING: DAAD EN GEDACHTE.

UITGEREKEND deze traditieloze, van diep wantrouwen en - naar eigen zeggen - zelfs van verachting jegens de vakbonden vervulde jonge arbeiders zijn hier en elders in Frankrijk de stoottroepen van de stakingsactie. Daarentegen zijn oudere arbeiders, die onder de loodzware last der vakbondstraditie gebukt gaan, degenen onder wie men in de meidagen de aarzelenden en de twijfelaars aantreft. Onder deze categorie bevinden zich de eersten op wie het "veinzen" van de vakbeweging enig vat heeft, de eersten die bereid zijn de coupédeuren te openen om de geschrokken vakbonden nog in de rijdende trein te helpen en hen zodoende de gelegenheid te geven zich meester te maken van "de locomotief" of aan de noodrem te trekken.

Dat werpt dan een schril licht op de vaak gehoorde bewering als zouden de vakbondsleden de strijdbaarste zonen van 't proletariaat zijn, die voor hun "parasiterende", niet-georganiseerde makkers de kastanjes uit het vuur halen. In Frankrijk blijkt de werkelijkheid precies omgekeerd te zijn.

Dat leidt tot de conclusie, dat ook de bedrijfsbezetting niets met een soort van "revolutionaire traditie" heeft te maken. De jonge arbeiders, die in Nantes zich meester maken van de vliegtuigfabriek en de directieleden in hun kantoren opsluiten, hebben aan juni 1936 geen enkele tastbare herinnering. Ze handelen niet op grond van een "gedachte", maar overeenkomstig de omstandigheden. Niet de "idee der bedrijfsbezetting" bepaalt hun optreden; uit hun praktisch optreden komt de gedachte der bedrijfsbezetting opnieuw naar voren.

ONWEERSTAANBARE KRACHT.

DE BEDRIJFSBEZETTINGEN van mei 1968 in Frankrijk ontwikkelen een schier onweerstaanbare kracht. Ook dat is volkomen anders dan de vakbewegingstheoretici altijd willen doen geloven. Volgens hen k a n een dergelijke spontane beweging, die een grillig verloop vertoont, die op onberekenbare wijze heen en weer golft en die - gelijk in de meidagen is geschied - soms teruggebt om dan weer van voren af aan te beginnen - zich nimmer meten met een straf georganiseerde actie onder het opperbevel van een centrale. Een van de opgegeven redenen: omdat slechts zo'n straf georganiseerde actie g e l i j k t i j d i g optreden zou kunnen garanderen, dat door zijn element van verrassing de grootste waarborgen biedt voor een succes.

De heren die zo zwetsen - en die notabene zelf door de zelfstandig strijdende klasse volkomen worden verrast! - zouden eens een kijkje hebben moeten nemen op het station Montparnasse in Parijs, waar de staking van het spoorwegpersoneel

een aanvang neemt. Geen enkele "druk-op-de-knop" zou ooit zo'n eensgezind en gelijktijdig handelen teweeg kunnen brengen als waarvan dáár sprake is geweest 3). En de naar de overige Parijse stations ijende stakers hebben 't hele spoorwegverkeer rond de hoofdstad al stilgelegd nog eer de spoorwegdirectie van haar verbazing is bekomen.

De kracht van de jongste spontane stakingsactie in Frankrijk valt niet te loochenen. Zij - en niet het optreden van de studenten in het Parijse Quartier Latin - brengt de gevestigde orde aan het wankelen. Het is de stakingsactie, die de Kamervoorzitter, de Gaullist Chaban-Delmas in het parlement doet uitroepen, dat het voortbestaan van de Franse staat aan een zijden draad is komen te hangen.

Van 't studenten-optreden zegt de in Roemenië vertoevende generaal de Gaulle, die er telefonisch van op de hoogte wordt gebracht: "De Sorbonne is geen (nationaal) symbool". De "linkse" politicus François Mitterand verklaart in de Kamer van Afgevaardigden: "Wat de jongelui doen, dat is verzet met fluwelen handschoenen". Wanneer echter de arbeidersklasse zich begint te roeren stelt minister-president Georges Pompidou "onderhandelingen" voor. Zoals ze ook in 1936 zijn gevoerd.

SPECIALISTEN.

MET "ONDERHANDELINGEN" bedoelt Pompidou niet: onderhandelingen met de stakende arbeiders - zoals premier Jan de Quay in 1960 met de stakende buschauffeurs wilde voeren - hij bedoelt: onderhandelingen met de vakbewegingsleiders, die, naarmate hun "veinzen" inderdaad succes oplevert, die naarmate de arbeiders het omtrent hun eigen actie minder en minder zelf voor het zeggen hebben, hoe langer hoe meer een sleutelpositie in gaan nemen. Pompidou wil praten met de zogenaamde "specialisten", wier voornaamste specialiteit het altijd geweest is aan bewegingen van de arbeiders een eerste klas begrafenis te bezorgen.

Achter de rug van de strijdende arbeiders om vindt het overleg plaats in een atmosfeer, waarin zowel de patroons als de vakbondsbestuurders zich volkomen op hun gemak voelen. De heer P a u l H u v e l i n , president-directeur van een fabriek van pneumatische werktuigen, die namens het ondernemerdom deelneemt aan de onderhandelingen in het ministerie van Sociale Zaken, weet heel precies hoe hij de eveneens aanwezige Benoit Frachon, de president van het communistisch vakverbond, om zijn vinger moet winden. In een pauze tussen twee besprekingen schept Huvelin, van Frachons "specialiteit" niet onkundig, tegenover hem op over de manier, waarop hij, Huvelin, in juni 1936 een einde heeft weten te maken aan de stakingen in de elektriciteitsbedrijven van Noord-Frankrijk. Roger Mauge heeft het tafereeltje beschreven in zijn reportage. Het gebeurt onder het genot van een flesje vruchtensap. Huvelin en Frachon hebben beiden de gebeurtenissen van 1936 meegemaakt. Ze spreken erover als ouwe jongens onder mekaar op de manier waarop oude ijzervreters op hun wapenfeiten snoeven.

Samen met arbeiders zou de heer Huvelin natuurlijk niet hebben kunnen zitten lachen over de listigheidjes waarmee hij arbeiders heeft belazerd. In het ministerie van Sociale Zaken worden op die bewuste dag, zondag 26 mei 1968, de dingen buiten hen om bedisseld. Dan echter blijkt, dat de "specialisten" toch niet uitmunten in het juist beoordelen van hetgeen er leeft in de arbeidersklasse.

BOM SPRINGT VERKEERD.

HET DIE ZONDAG bereikte akkoord met de patroons en de regering wordt door de vakbeweging als een "succes" voorgesteld. De communistische "L'Humanité" speelt het zelfs klaar een "zegevierende terugkeer in de bedrijven" aan te kondigen op dezelfde manier waarop een Jozef Goebbels van "de zegevierende terugtocht" der Duitse legers sprak. Maar het akkoord maakt ditmaal géén einde aan de

3) De mededeling berust op verklaringen van ooggetuigen.

stakingen, gelijk dergelijke akkoorden in het verleden zo dikwijls hebben gedaan. Dát bewijst, beter dan wat ook, de kracht van de zelfstandige arbeidersstrijd. De stakers laten op dat moment hun actie nog niet door 't spel van de C.G.T. bederven.

Het akkoord is als een bom bedoeld. De 63-jarige, in het vakbondswerk ver-grijsde, veteraan Benoit Frachon zal hem in de grote montagehal van de Renault-fabrieken in Billancourt tot ontploffing brengen. Op het laatste ogenblik valt die gevaarlijke taak aan de C.G.T.-secretaris Georges Séguy te beurt. Als hij er zich van kwijt is 't (vooralsnog) niet de staking waarin een bres geslagen wordt. Het is de vakbewegingsmythe die de grootste schade lijdt.

Verbeten en vijandig zwijgend luisteren de Renault-arbeiders toe terwijl de 40-jarige Séguy uiteenzet, wat of er overeengekomen is. Het is de oude truc: aan de arbeiders wordt het kluijfe van enkele sociale verbeteringen toegeworpen. Maar die verbeteringen hebben weinig te maken met datgene wat de arbeiders verlangen en waarvoor zij in de strijd zijn gegaan. Als er even later gestemd wordt: aanvaarding van de akkoorden, ja of nee?, dan is het "nee".

Zoals het hier in Billancourt bij Renault is, zo is het bij Citroën en overal in de metaalindustrie. Georges Séguy, die net als die andere George uit de sage, is uitgetrokken om een veelkoppige draak te verslaan - die van de proletarische klassenstrijd ditmaal - heeft de eerste ronde van het gevecht verloren. Daarmee is een situatie geschapen, zoals die zich op deze schaal in het na-oorlogse Frankrijk nog niet had voorgedaan al had het dan aan voortekenen niet ontbroken.

GEZICHT VERLOREN.

TOEN IN 1963 in Frankrijk de grote mijnwerkersstaking was uitgebroken, sloten de bonden in Parijs een akkoord met de mijndirecties, dat allesbehalve naar de zin van de kompels was. In de noordfranse mijnstad Lens riepen de arbeiders: "Weg met de C.G.T.!" en op de Place du Cantin aldaar gooiden zij de doodsbleke secretaris van de communistische mijnwerkersbond, Léon Delfosse, voor de voeten, dat hij hun strijd tegen de steenkoolindustrie om zeep geholpen had. Niettemin was twee dagen later het werk hervat 4).

Bij de staking der textielarbeiders van de trust Rhodiacéta in 1967 ging het ietwat anders. Ook toen sloten de bonden achter de rug van de arbeiders om een akkoord met de directie. Toen echter werd dat akkoord door de stakers aan hun laars gelapt. Het dagblad "Le Monde" constateerde op 24 maart 1967 een duidelijke tegenstelling tussen de arbeiders en de vakbeweging. In Lyon werd de C.G.T.-functionaris Trioux uitgejouwd toen hij, voorlopig vergeefse, pogingen deed om het werk te doen hervatten. 5).

In zekere zin loopt datgene wat er in Lens geschiedde en loopt zeker dat, wat vorig jaar bij de trust Rhodiacéta gebeurde, vooruit op wat er nu aan de hand is bij de meistakingen. In Lens: gemor; uitbarstingen van woede; dan bukken de arbeiders voor voldongen feiten. In Lyon (en in Besançon) worden de textielbonden door de Rhodiacéta-arbeiders openlijk weerstreefd. Maar de schaal waarop dat geschiedt is niets in vergelijking met die van mei 1968. Toen ging het om de arbeiders van één enkele onderneming, die de bonden van één enkele branche trotseerden. In mei 1968 is het proletariaat van Frankrijk in conflict niet met enkele bonden, maar met de Franse vakbeweging als zodanig. Het verzet tegen de organisaties is ook veel krachtiger dan een jaar tevoren en niet zonder reden verklaren sommigen, dat de vakbeweging haar gezicht verloren heeft.

-
- 4) De episode is door ons uitvoerig beschreven in een reportage in "Spartacus" van 4 mei 1963, getiteld: "De zwanenzang van een staking".
 - 5) Zie "Daad en Gedachte" van mei 1967, artikel: "Franse arbeiders bezorgden vakbeweging uiterst pijnlijke verrassing".

ZELFSTANDIGE STRIJD.

HET KRACHTIGER verzet van de arbeiders tegen de vakbeweging valt naar onze mening hieruit te verklaren, dat de mijnwerkersstaking van maart 1963 en de textielarbeidersstaking van maart 1967 nog van het begin af aan door de vakbeweging werden geleid.

Zeker, het is onder de druk van de arbeiders, onder sterke aandrang van onder op, dat de bonden die beide stakingen hebben geproclameerd. Het initiatief ertoe is van de arbeiders uitgegaan en niet van de organisaties. De bonden hebben datgene wat de arbeiders deden alleen maar gesanctioneerd om de actie zo spoedig mogelijk weer op te heffen. Dat is duidelijk en het is in het geval van de staking bij Rhodiacéta zelfs nog iets duidelijker dan bij het mijnwerkersconflict.

Toen de arbeiders van Rhodia in Besançon - waar de strijd begon - spontaan het bedrijf uitliepen waren de bonden er als de kippen bij om zich met de zaken te bemoeien. Dientengevolge vertoonde de staking, net als die van de mijnwerkers een viertal jaren eerder, hetzelfde beeld, dat tot vóór mei 1968 vrijwel alle arbeidsconflicten in Frankrijk heeft gekenmerkt, namelijk: een ingewikkelde vermenging van vakbondsoptreden en spontane strijd. Die "vermenging" maakte, dat men tot dus verre in Frankrijk meestal niet zonder meer van "wilde" stakingen kon spreken, zoals in Nederland en in Groot-Brittannië, ook al waren in Frankrijk de problemen van de klassenstrijd dezelfde als in Holland en Engeland.

In mei 1968 is alles anders. Voor het eerst sedert de tweede wereldoorlog is Frankrijk het toneel van een z e l f s t a n d i g e klassenstrijd op grote schaal. Men behoeft over dat karakter van de stakingen nauwelijks te discussiëren en er is geen diepgaande analyse voor nodig om dat aan het licht te brengen. Wie ogen heeft om te zien kan constateren, dat de arbeiders spontaan zijn opgetreden. Het is in de meidagen van 1968 niet zoals in 1967 of zoals in 1963, dat de vakbeweging terstond tot handelen komt en op die wijze maskeert, dat het initiatief van de arbeiders is uitgegaan. De vakbeweging is volkomen radeloos en de vakbeweging is nergens.

"DE GENERALE STAF".

IN DIT PUUR zelfstandig optreden van de arbeiders, buiten de vakbeweging om en soms zelfs direct tegen de vakbeweging in 6), ligt de betekenis van wat er is voorgevallen. Het karakter der beweging is het belangrijkste. Het zet een enorm vraagteken achter de theorieën van de Amerikaanse professor Herbert Marcuse, die voor het proletariaat geen revolutionaire rol meer ziet weggelegd, het gooit met één stoot de stelling van onze landgenoot J.H. Buiter ondersteboven, dat de moderne arbeiders 'n minder strijdbare instelling hebben dan de arbeiders in de vorige eeuw. Het karakter der beweging onthult enerzijds de positie van 't proletariaat en anderzijds die van de vakbeweging. Het onthult ook h o e zich in de moderne samenleving de klassenstrijd voltrekt.

Dat "hoe" is volkomen anders dan de "specialisten" - wier wérkelijke specialiteit wij al genoemd hebben - het altoos hebben voorgesteld. Met een enkel woord hebben wij daarop al gewezen. Zij, die "specialisten", hebben altijd beweerd, dat iets dergelijks als zich in Frankrijk in mei voltrekt, alléén maar zou kunnen geschieden op een "signaal" van een soort van "generale staf". Dat juni 1936 - om alleen maar die episode te noemen - iets volkomen anders had geleerd is voor hen nooit een beletsel geweest om dat te blijven verkondigen. Mei 1968 zal hun wel evenmin beletten zich spottend of geringschattend uit te laten over iedere vorm van spontane actie. Misschien - het is verre van denkbeeldig - zullen zij zelfs zo brutaal zijn om te beweren, dat het betrekkelijk "teleurstellende resultaat" van de beweging aan haar spontaan karakter moet worden geweten.

De werkelijkheid is anders. Wat zij als de "generale staf" plegen te beschouwen, dat wil zeggen: de vakbeweging in haar totaliteit, heeft niets anders ge-

daan dan pogingen in het werk gesteld om de beweging in te dammen, op te heffen of zo veel mogelijk afbreuk te doen. Op het moment, dat de altijd voor "machteloos" uitgekreten spontane arbeidersactie zó machtig bleek, dat ze een bedreiging vormde voor de gevestigde sociale orde, vond deze in de vakbeweging een toegewijd beschermster.

Het beeld van de Franse meistakingen is niet dat van een beweging, die zwak is omdat zij de straffe organisatie van een "generale staf" ontbeert. Zij vormen een beweging, die door de zogenaamde "generale staf" voortdurend wordt ondermijnd, maar die desondanks nog ruim drie weken duurt, omdat zij van nature een kracht bezit, die vele malen groter is dan de vakbeweging en al haar andere vijanden hebben verondersteld.

- 6) Als in de middag van de 16e mei de stakingskoorts zich meester maakt van de Renault-fabrieken te Billancourt en de ene afdeling na de andere de arbeid neerlegt, blijken de in het bedrijf werkzame vertrouwenslieden van de C.G.T. tegenstanders van de staking te zijn. Hun pogingen om de arbeiders aan het werk te houden zijn echter tevergeefs. (Mededeling, afkomstig van een bevriende relatie, die bij Renault-Billancourt als arbeider aan de lopende band werkt. - Red. D. en G.)

=====

EEN PAAR WOORDJES OVER HET BE-

DRIJFSBEHEER DOOR DE ARBEIDERS

IN HET JUNI-NUMMER van "Daad & Gedachte" hebben wij geschreven, dat de Franse arbeiders niet op grond van 't een of andere ideaal meer inspraak in de gang van zaken in de bedrijven verlangden, maar omdat zij daarmee een halt dachten te kunnen toeroepen aan het dusver, naar aanleiding van mechanisatie en rationalisatie gevoerde beleid van de directies. Tijdens een bezoek aan Frankrijk in het begin van de maand juni hebben wij in diverse gesprekken die zienswijze bevestigd gevonden.

Interessant in verband met de belangrijke vraag "ideaal of praktische noodzakelijkheid" is ook een klein artikelje in "Le Monde" van 29 mei, dat zich bezighoudt met 't beheer der bedrijven door de arbeiders.

Daarin wordt verteld hoe de kwestie van 't "beheer door de arbeiders" aan de orde is gekomen in een fabriek van radio-apparatuur in Brest. Meegedeeld wordt hoe de arbeiders er van 't ogenblik af, dat ze op 20 mei 't bedrijf bezetten er onderling over discussiëren hoe ze de bestaande bedrijfsorganisatie door een andere organisa-

tie zouden kunnen vervangen. Aanleiding tot die discussie, zo zegt de plaatselijke correspondent van "Le Monde" is een onlangs tot stand gekomen fusie van het bedrijf met een andere fabriek, die de arbeiders niet lekker zit.

Bij de bedrijfsbezetting is in deze fabriek een stakingscomité gekozen. De arbeiders vinden het eigenlijk niet meer dan natuurlijk, dat ook dit stakingscomité zich gaat bemoeien met de sociaal-economische konsekventies van de fusie, die hen al enige tijd beroeren. Welke rol dat stakingscomité dan precies zou moeten spelen is de arbeiders echt niet duidelijk. Dat bewijst al, dat de discussie niet uit het een of andere idee vooraf op gang gekomen is. Wat de arbeiders wél weten en met grote stelligheid verklaren: inplaats van het gezag van de patroon mag in geen geval het gezag van de vakorganisatie komen! Waarom mag dat niet? Vanwege hun bittere ervaringen met die vakorganisaties. Zo ziet men derhalve uit het feit, dat de arbeiders zowel de ondernemers als de vakbonden tegenover zich vinden in de praktijk nieuwe opvattingen over organisatie groeien. Het is nog een proces, dat volop aan de gang is daar in Brest. Maar 't is een uitermate veelbetekenend proces.

D E C G T C O N T R A D E A C T I E

D E R F R A N S E A R B E I D E R S

VOOR ONS ligt een gestencild manifest, dat op maandag 27 mei 1968 door de C.G.T. in Boulogne-sur-Seine werd verspreid. "De staking versterken en uitbreiden" staat er met grote letters boven. Wie het begint te lezen krijgt de indruk, dat het de C.G.T. inderdaad dáárom is te doen.

"Nooit tevoren is de arbeidersklasse eensgezinder en machtiger opgetreden", zeggen de samenstellers, die wel zo verstandig zijn om te verzwijgen, dat de CGT aan dat optreden part noch deel had. "Niets is nu belangrijker dan ervoor te zorgen, dat er in dit blok van tien miljoen stakende arbeiders géén bres geslagen wordt", zo vervolgen zij.

Met dergelijke schone woorden zijn de daden van de C.G.T. in lijnrechte tegenpraak. Op woensdag 5 juni verklaart het landelijk bureau van het communistisch vakverbond, dat "in het belang van de werknemers de arbeid overal hervat moet worden, waar de belangrijkste eisen zijn ingewilligd". Met andere woorden: werkhervatting hier, voortzetting van de staking daar! Wat is dat anders dan een poging om aan de eenheid van de stakers een dodelijke slag toe te brengen?

Bovendien: wat heeft men onder "inwilliging van de belangrijkste eisen" te verstaan? Iets totaal anders in elk geval, dan nog nadrukkelijk verklaard wordt in dat manifest van 27 mei, dat met veel bombarie beweert, dat de C.G.T. géén genoegen zal nemen met een gedééltelijke tegemoetkoming aan de verlangens van de arbeiders en dat de C.G.T. evenmin van plan is om met bepaalde patroons bepaalde overeenkomsten te sluiten. Het in Boulogne verbreide manifest noemt dat "trucjes", die aan de beweging in haar totaliteit schade kunnen toebrengen. Negen dagen later maakt de C.G.T. duidelijk onderscheid tussen patroons, die de voornaamste - lang niet alle - eisen willen inwilligen en patroons, die daartoe niet bereid zijn.

Op 27 mei zegt de C.G.T. in het manifest "De staking versterken en uitbreiden", dat er geen sprake kan zijn van werkhervatting eer de gerechtvaardigde verlangens van de arbeiders zijn vervuld. Wat zij op de 5e juni doet is: ijveren voor een verzwakking en een inkrimping van de staking.

Moet uit het bovenstaande worden afgeleid, dat er tussen 27 mei en 5 juni bij de C.G.T. sprake is van een frontverandering? Volstrekt niet. Ook op de 27e mei, de dag dat bedoeld manifest verschijnt, is de C.G.T. al tegen de stakingen gekant en poogt zij de strijdende arbeiders al in de wielen te rijden. Het in Boulogne verbreide manifest is een leugen. Het wil alleen maar de schijn wekken, dat de C.G.T. zich achter de strijdende arbeiders geschaard heeft. Denkt men genoeg woorden daarvoor gebruikt te hebben dan komt, aan het slot van het manifest, de ware aap uit de mouw: een ernstige waarschuwing om alleen maar acties te ondernemen, waartoe de C.G.T. het sein geeft. Dan blijkt uit bepaalde zinswendingen, dat de C.G.T. onder eenheid niets anders verstaat dan de vakbewegingseenheid. En dan blijkt bovendien, dat voor de C.G.T. de gebeurtenissen vooral déze betekenis hebben, dat zij misschien kunnen leiden tot een "linkse" regering, samen met een burgerman als Mitterand.

Géén actie waartoe de C.G.T. geen sein gegeven heeft, dat wil zeggen: géén zelfstandig optreden der arbeidersklasse, dat is de wezenlijke strekking van het hier geciteerde manifest. En waarom niet? Omdat, antwoordt Alfred Grosser in het dagblad "Le Monde" van vrijdag 7 juni, "bij een sociale crisis, of het nu om werkhervatting gaat dan wel om het neerleggen van de arbeid, de taktiek van de vakbeweging beheerst wordt door de vrees, dat zij door de arbeiders buitenspel zal worden gezet". De opmerking is juist, maar er zijn - naar wij aanstonds zullen

zien - burgerlijke bladen, die de positie van de vakbeweging in het algemeen en van de C.G.T. in het bijzonder nog oneindig veel duidelijker hebben gekarakteriseerd.

DE C.G.T. HANDHAAF'T DE ORDE.

DE C.G.T., zeggen we, is op de 27e mei al tegen de stakingen. We kunnen het nog sterker zeggen: zij is er nooit vóór geweest. Wanneer zij zich in lovende of brallende woorden over het optreden der arbeiders uitlaat, dan geschiedt dat alleen maar omdat zij de arbeiders wil paaien, omdat zij zich gedraagt als de vogelaar, die met zoet gefluit de vogeltjes in zijn val wil lokken. Maar het zoet gefluit kan men natuurlijk niet onder alle omstandigheden laten horen. Er zijn, zeker tijdens gebeurtenissen als die waarover wij hier schrijven, uiteraard momenten, die zó kritiek zijn, dat men het masker moet laten vallen. Eén van die momenten deed zich voor op de 13e mei 1968 in de op veertig kilometer ten zuidoosten van Parijs gelegen stad Melun.

Uit alle fabrieksplaatsen in de omgeving zijn de arbeiders voor een spontane demonstratie onderweg naar dit departementale centrum. Bij duizenden trekken ze in een ongeordende stoet door het zuidelijk stadsdeel. De politie is weg; naar het Parijse Quartier Latin geroepen om dáár assistentie te verlenen. Maar als de eerste betogers bij de naar Jeanne d'Arc genoemde brug over de Seine komen, vinden ze de doortocht naar de prefectuur op de andere oever toch versperd. Dwars over de brug staan arm in arm functionarissen van de C.G.T.: kaderleden, maar óók eenvoudige vertrouwenslieden uit de bedrijven, die blindelings gehoor hebben gegeven aan een oproep van hun leiders.

Een zekere Didier, een van onze vrienden van wie deze beschrijving van het voorgevallene afkomstig is, marcheert aan het hoofd van de massa. Als haar voorhoede tot stilstand komt op de oprit van de Pont Jeanne d'Arc bevindt hij zich oog in oog met een collega, die dagelijks zowat pal naast hem werkt in hetzelfde metaalbedrijf in Montereau 1). Achter zich voelt hij het onweerstaanbaar opdringen van de menigte.

- "Jij?", vraagt Didier, "wat doe jij dáár? Sta jij niet aan de verkeerde kant vriend?"

- "Je hebt gelijk!", antwoordt de aangesprokene en hij haakt zijn armen los. Op hetzelfde ogenblik is het cordon doorbroken.

Waarmee we hier te maken hebben is één van die stomme toevalligheden, die weliswaar niet de loop van een oorlog of van de klassenstrijd bepalen, maar die soms wél beslissend zijn voor de uitkomst van een afzonderlijk gevecht. Op zichzelf is het voorval - één uit ontelbaar vele uit deze woelige maand mei - natuurlijk onbelangrijk. Zijn betekenis ontleent 't alleen maar aan zijn onmiskenbare symboliek. De C.G.T. als ordebewaarster, die de opmars der arbeidersklasse tracht te stuiten, dát is inderdaad uitermate karakteristiek. Karakteristiek voor alles wat er ook na die 13e mei in Frankrijk is voorgevallen; karakteristiek niet alleen voor de positie van de communistische vakcentrale, maar voor de gehele Franse vakbeweging en voor de vakbeweging in het algemeen.

NU EN VOORHEEN.

HET IS KARAKTERISTIEK voor de C.G.T. nu, maar het is al even karakteristiek voor wat de C.G.T. gedaan heeft in het verleden. We hebben er onlangs 2) nog een keer aan herinnerd, wat de houding der communistische centrale is geweest in het jaar 1946 als de eerste na-oorlogse stakingsgolf over het land spoelt. Het zijn de communisten, die de vloed pogen te keren. "Stakingen", zo verkondigen zij,

1) Montereau: industriestad op korte afstand van Melun.

2) Zie "Daad en Gedachte" van mei 1968, artikel "Bolsjewieken aan het werk".

"zijn niet in het belang van de arbeidersklasse, maar in het belang van de diverse trusts", Als in de bedrijven "arbeiderscomité's" gevormd worden, verklaart de communistische, uit de C.G.T. voortgekomen minister van arbeid **C. r o i z a t** : "De bedrijfscomité's moeten met de directies samenwerken, geen poging doen zich in hun plaats te stellen." **L a r u e**, de secretaris van de bij de C.G.T. aangesloten metaalbewerkersbond, verzet zich tegen alles wat naar werkelijke invloed van de bedrijfscomité's zweemt. Vervolgens is het moment niet ver meer, dat de C.G.T. deze spontaan door de arbeiders gevormde comité's tracht te gebruiken voor een in haar kraam te pas komende, zuiver politieke agitatie tegen het Atlantisch Pact. Daarmee zijn de comité's dan tegelijk ten dode opgeschreven.

Tien jaar eerder, in juni 1936, beleeft Frankrijk wat tot vóór de meidagen van 1968 de grootste sociale beweging in het land geweest is. Ruim twee miljoen werkers staken; 12.142 fabrieken liggen plat, waarvan er 8.941 door de arbeiders zijn bezet. In het dagblad "L'Aube" van 3 juni '36 schrijft Daniel Guérin, dat men "aan een historisch kruispunt is gekomen, waar de ene wereld ophoudt en een andere begint". Het dagblad "Le Temps" constateert, dat de beweging aan de leiding van de C.G.T. dreigt te ontsnappen. Op dat hoogtepunt van de situatie wordt de bestaande orde gered door de bolsjewiek **M a u r i c e T h o r e z**. Op een Parijse bijeenkomst van zijn partij verkondigt hij: "M e n m o e t e e n s t a k i n g w e t e n t e b e ë i n d i g e n".

DESTIJDS THOREZ, THANS SÉGUY.

IN MEI 1968 kan noch de communistische partij, noch de C.G.T. zich permitteren wat Maurice Thorez zich veroorloven kon in juni 1936 toen het land geregeerd werd door de met steun van de communisten aan het bewind gekomen Volksfrontregering van de sociaal-democraat Léon Blum. Maar wat destijds Thorez openlijk verklaren kan, dat zegt in de zojuist achter ons liggende meidagen de secretaris-generaal van de C.G.T., de heer Georges Séguy in wat bedekter termen.

"Wij als vakcentrale", verklaart hij voor de microfoon van de radiozender Luxemburg, "geloven, dat het betreuenswaardig zou zijn om dit conflict, deze staking voort te zetten en daardoor de noodzakelijke onderhandelingen over nog in te willigen eisen, over zaken die nog hangende zijn en waarover nog meningsverschil bestaat, te verdagen..."

Het is alweer de plaats om op te merken hoezeer zijn woorden in strijd zijn met hetgeen er te lezen staat in het manifest van Boulogne van 27 mei. Daarin heet het, dat de onderhandelingen over nog in te willigen eisen "gevoerd moeten worden onder de constante druk van de arbeiders", anders geformuleerd: zolang de onderhandelingen duren moet de staking worden voortgezet!

Als Séguy zijn zojuist geciteerde woorden over Radio-Luxemburg spreekt is de stakingsbeweging nog volop aan de gang. De arbeiders hebben duidelijk getoond hoe zij over het akkoord, dat in het hotel de Grenelle, het ministerie van arbeid, is gesloten, denken. In dat licht bezien kan de betekenis van wat Séguy zegt moeilijk worden misverstaan. Op die betekenis wordt dan ook terstond met buitengewone scherpte en helderheid gewezen door "Le Figaro".

Wanneer dit rechtse, de opinie van het ondernemerdom vertolkende dagblad op 31 mei de uitspraak van Séguy aan zijn lezers presenteert, dan doet het dat in een opvallende opmaak en dan plaatst het daarboven het beruchte woord van Thorez uit 1936: "Men moet een staking weten te beëindigen". Daarop komt inderdaad wat Séguy zegt neer.

In een commentaar betoogt de Figaro-directeur Michel-P. Hamelet, dat "de verklaring van Séguy op discrete wijze die van Thorez in de herinnering terugroept en dat de communisten, met verkiezingen in het vooruitzicht er blijkbaar geen behoefte aan hebben bij het publiek een schrikreactie te bewerkstelligen, die hun van geen enkel nut zou zijn. De heer Georges Séguy, lid van het politiek

bureau van de communistische partij, moet onder die omstandigheden de heer Georges Séguy, secretaris-generaal van de C.G.T. ervan overtuigen, dat het noodzakelijk is om zo spoedig mogelijk een einde te maken aan een conflict, dat wanneer het zich zou voortslepen, alleen maar een ernstige bedreiging zou vormen voor de toekomst van de Franse linkerzijde. Laat de regering en laten de patroons de behulpzame hand grijpen, die hen hier blijkbaar wordt toegestoken."

Nu is het natuurlijk niet zo, dat de ene Séguy de andere Séguy nog moest overtuigen, dat de stakingen zo spoedig mogelijk beëindigd moesten worden, gelijk "Le Figaro" schrijft. Dát standpunt huldigde zowel de ene als de andere Séguy van het begin af aan. Roger Mauge schrijft in zijn reportage in "Paris-Match", dat de communisten door de spontane actie van de arbeiders ten zeerste verontrust zijn en hij trekt uit bepaalde richtlijnen, die Séguy aan de kaderleden van de vakbeweging geeft de conclusie, dat Séguy tegen bedrijfsbezettingen gekant is en hoopt, dat daarvan - ijdele hoop - zo min mogelijk sprake zal zijn. Maar hoe dit ook zij, Michel Hamelet heeft ongetwijfeld de spijker op de kop geslagen als hij zegt, dat de woorden van Séguy er op neerkomen, dat hij de patroons een behulpzame hand toesteekt.

DE REACTIE DER PATROONS.

EEN GOED VERSTAANDER, zegt een oud spreekwoord, heeft aan een half woord genoeg. De ondernemers, die altijd en overal voor dit soort zaken een bijzonder fijne neus hebben getoond, hebben in "Les Echos", het orgaan van het Franse werkgeversverbond, dat hoofdzakelijk in eigen kring en in ieder geval niet door de massa wordt gelezen - en waarin zij derhalve geen blad voor de mond behoeven te nemen - onmiddellijk gereageerd.

"De communisten", schrijft "Les Echos" op 31 mei, "schijnen de strijd in het verkiezingsvlak te willen voeren. Van het begin af schijnen zij al weerstand te hebben geboden aan de verleiding om het conflict op straat uit te vechten."

Het stuk, waarin die conclusie wordt getrokken, is getiteld: "Van het defensief naar het offensief". Het is duidelijk, dat "Les Echos" de radiorede van Séguy beschouwt als het signaal voor een offensief van de patroons.

In hetzelfde nummer van het werkgeversorgaan prijkt een hoofdartikel, getiteld: "De generaal en de bedrijven". Daarin leest men: "De wezenlijke vraag, die alle andere overheerst is... wie de bedrijven kan doen ontruimen..."

Naar de vorm slechts is het een vraag aan generaal de Gaulle. In werkelijkheid richt "Les Echos" zich over diens hoofd heen tot Séguy en die toont zich een even goed verstaander als op zijn beurt "Les Echos" geweest is. Eén slechts is er in het Frankrijk van mei 1968, die de bedrijven kan doen ontruimen, die het werk kan doen hervatten: de C.G.T. Het communistisch vakverbond aarzelt niet bij het vervullen van de taak, die het net als diverse malen in het verleden, ook nu is toebedeeld.

FRONT TEGEN DE ARBEIDERS.

DE DOOR Figaro-redacteur Hamelet op 5 juni geuite vrees, dat de C.G.T. zich misschien door een "druk van links", hetgeen dan in dit geval wil zeggen: van de arbeiders, van de "goede weg" zal laten afbrengen, blijkt ongegrond. Op 7 juni komt het communistische dagblad "L'Humanité" met de geruststellende verzekering, dat de C.G.T., verre ervan de komende verkiezingen door een voortzetting van de strijd te saboteren, er bij de stakers juist met klem op heeft aangedrongen de arbeid weer op te nemen.

De C.G.T. keert zich op dat moment al openlijk tegen de arbeiders, zoals zij zich in de voorafgaande meidagen achter de schermen tegen hen heeft gekeerd. Weliswaar bevat "L'Humanité" snorkende koppen, die het er op laten lijken, dat met name het communistisch vakverbond de sociale strijd, die in het land ontbrand is,

met geestdrift heeft begroet. Maar een aandachtige lezer van het communistische blad kunnen daarbij twee dingen niet ontgaan: ten eerste, dat de "schitterende overwinningen van de arbeidersklasse", die op de pagina's van deze krant verwelkomd worden, niets anders zijn dan de akkoorden van Grenelle, die de arbeiders allesbehalve als een "overwinning" opvatten; in de tweede plaats, dat ónder die koppen over de stakingsbeweging opvallend weinig feitelijkheden worden vermeld. Wie weten wil hoe de strijd ervoor staat kan beter bij "Le Monde" terecht dan bij het blad van de C.P. en de C.G.T.

SABOTAGE VAN DE STRIJD.

DE INDRUK, dat C.P. en C.G.T. er allesbehalve op uit zijn om de arbeiders 'n duidelijk beeld te geven van de situatie wordt bevestigd door de ervaring van het personeel van een der grote Parijse verzekeringsbedrijven, ons meegedeeld door een van de personeelsleden. De kantoren zijn dagenlang bezet. Maar de bezetters van het ene kantoor kunnen er niet achter komen, wat zich in het andere kantoor afspeelt. Juist in de telefooncentrales hebben de vertrouwenslieden van de C.G.T. postgevat. Op die sleutelposities doen zij allesbehalve hun best de "gezamenlijke en eensgezinde actie van de werknemers" te bevorderen, waarvan de redacteuren van hun krant voortdurend de mond vol hebben. Integendeel, zij doen alle mogelijke moeite die actie te saboteren. Een soortgelijke ervaring is ons meegedeeld door een arbeider uit de Renault-fabrieken.

Als inderdaad van de kant van de arbeiders de "druk" bespeurd wordt, die de heer Hamlet van "Le Figaro" een begrijpelijke vrees inboezemt, wijst de C.G.T. haar critici van "links" zo scherp als zij maar kan terecht. "De arbeidersklasse", zo laat zij drukken in een bij tienduizenden verspreid manifest,

"de arbeidersklasse is volwassen en heeft géén behoefte aan betuttelaars, die haar marsorders verstrekken."

Een wáár woord! Maar het komt uitgerekend van de C.G.T., die nooit iets anders gedáán heeft dan marsorders verstrekken en die nooit anders dan als "betuttelaar" van de arbeiders is opgetreden.

IN DE BRES VOOR DE DIRECTIES.

NAARMATE de dagen van de roerige maand mei zich aaneenrijgen ondergaat het optreden van de C.G.T. een uiterst subtiele verandering. "L'Humanité" blijft met dezelfde opgeschroefde geestdrift over de "prachtige successen" spreken. Maar zowel het communistische dagblad als de C.G.T. laten tegelijkertijd ook ándere geluiden horen, die in aantal toenemen naarmate de meimaand vordert.

Als Séguy op het televisiescherm verschijnt en ten aanschouwe van alle Franse kijkers geïnterviewd wordt, rinkelt in de studio telkens de telefoon. Er kunnen vragen worden gesteld, die de secretaris-generaal van het vakverbond terstond beantwoordt.

Iemand vraagt: "Meneer Séguy, de stakende arbeiders verklaren, dat ze het varkentje maar eens even helemaal willen wassen. Hoe staat u daar tegenover?"

Uit het antwoord blijkt, dat zoiets helemaal niet de bedoeling van Séguy is.

Een ander vraagt: "Meneer Séguy, in de statuten van de C.G.T. staat, dat ze het kapitalisme wil vervangen door het socialisme. Waarom maakt de C.G.T. thans geen ernst met deze doelstelling?"

Séguy geeft een nietszeggend antwoord, waarmee hij duidelijk de boot afhoudt.

Dan komt het moment, dat zich aan de andere kant van de lijn de heer Duvochel bevindt, de in zijn kantoor opgesloten directeur van het door de arbeiders bezette bedrijf van de vliegtuigfabriek "Sud-Aviation" in Nantes.

Séguy: "Dag meneer".

Duvochel: "Dag meneer de secretaris-generaal. Ik zou u willen vragen, wat of u er wel van denkt, dat ik al vier dagen lang in mijn kantoor ben opgesloten, samen met twintig andere leden van de directie-staf."

Séguy: "Heeft iemand u ietsel toegebracht?"

Duvochel: "Nee dat niet..."

Séguy: "Hebt u gevraagd het bedrijf te mogen verlaten?"

Duvochel: "Ja."

Séguy: "Werd dat geweigerd?"

Duvochel: "Ja."

Séguy: "Dan moet ik u verwijzen naar wat ik gisteren al verklaard heb op een persconferentie van de C.G.T. Ik heb daar gezegd, dat ik een tegenstander ben van dit soort dingen. We zullen stappen ondernemen, om te voorkomen, dat zulke dingen zich herhalen.

Er zijn meer interessante uitspraken van Séguy. Als in diverse bedrijven in stakersvergaderingen 't "beheer der fabrieken door de arbeiders" aan de orde gesteld wordt, als bij "Sud-Aviation" de stakers de produktie op gang brengen en tegenover journalisten verklaren, dat zij de bedrijfsbezetting beschouwen als een "eerste stap in de richting van een door de arbeiders geleide produktie", dan verklaart Séguy in "L'Humanité", dat hij iets dergelijks voor "volkomen onzin" houdt. Tegelijkertijd roept Séguy in "L'Humanité" de ondernemers toe, dat hij bereid is om te onderhandelen.

DOORZICHTIG SMOESJE.

OP VRIJDAG 7 juni, 's avonds om kwart voor zeven, vervoegt zich aan het Parijse station St. Lazare een grote menigte van o.a. Renault-arbeiders. De gebeurtenis is ons beschreven door twee ooggetuigen. In de Renault-stad Flins heeft de politie de stakers uit de bezette fabriek gejaagd. Er worden kennelijk korte metten gemaakt, nu aan de houding van de C.G.T. niet meer behoefte te worden getwijfeld. Zou het ook mogelijk zijn, komt nu de menigte vragen, om een trein te laten rijden om arbeiders Van 't Parijse moederbedrijf te Billancourt naar Flins te brengen ter versterking van de Renault-arbeiders daar, die nog steeds in gevecht met de politie zijn gewikkeld?

De spoorjongens zijn er wel toe bereid, maar de officials van de C.G.T. zijn onverbiddelijk in hun afwijzing. En de officials van de C.G.T. houden hier de ingangen bezet, zoals ze elders de telefooncentrales onder hun controle houden.

"Je kunt", zeggen ze, "onder geen enkele voorwaarde en voor geen enkel doel een trein laten rijden, want dat zou 'onderkruiperswerk' zijn!"

Het smoesje is even belachelijk als doorzichtig, ook al omdat er op dat moment op diverse trajecten in Frankrijk al weer treinen rijden.

Eén dag nadat dit gebeurde roept een van de secretarissen van de C.G.T., de heer H e n r i K r a s u c k i op tot "solidariteit met hen, die nog in staking zijn." Hij spreekt zelfs van "massale solidariteit". Maar hij voegt er in één adem aan toe, dat hij daarmee n i e t bedoelt, dat de stakingen weer zouden moeten worden uitgebreid. De heer Krasucki houdt dát niet voor nuttig. De solidariteit, waarvan - alsmaar nog - tegenover haar leden, de C.G.T. rept, is kennelijk een zuiver platonische solidariteit, die zomin als platonische liefde enige konsekwentie heeft.

IN DE BRES VOOR DE ORDE.

OP DE 28e mei treedt een der secretarissen van de C.G.T., een zekere R o l l a n d A n d r i e u , in Nantes tegen betogende arbeiders op. Hij beschouwt hun

spontane manifestatie als "een gevaar voor de openbare orde." Georges Séguy van zijn kant verklaart tegenover journalisten (verslag van een persconferentie in "L'Humanité" van 22 mei), dat "de aan de gang zijnde sociale beweging te machtig is om zich door de gedachte aan een sociale hervorming op een dwaalspoor te laten brengen.

In de boezem van de C.G.T. wordt het A n d r é B a r j o n e t, de economisch-deskundige van dit vakverbond, te machtig. Twintig jaar lang heeft hij alle bokkesprongen en al het arbeidersbedrog van de C.G.T. geslikt, maar nu is het hem ál te gek. Hij bedankt als lid en verklaart tegenover de pers, dat hij de afgelopen dagen de ervaring heeft opgedaan, dat "de C.G.T. de enige garantie vormt voor het voortbestaan van de huidige sociale orde".

Hij is waarachtig niet de enige, die kritiek op de C.G.T. heeft. Het blad "L'Action" publiceert een vraagesprek met personeel van 't métrostation Lebrun, dat steen en been klaagt over 't feit, dat de functionarissen van de C.G.T. alsmaar tot werkhervatting pressen. Bij de Renault-fabrieken in Flins weigeren de stakers nog langer naar een vertegenwoordiger van de C.G.T. te luisteren. In de straten van Parijs wordt op de avond van de 18e mei "Weg met Séguy!" geroepen. Het schalt uit de luidspreker van onze transistor wanneer radio-reporters van "Europe I" een ooggetuigeverslag van de gebeurtenissen geven.

Maar de C.G.T. is machtig. De haar aanklevende mythe heeft een taai leven. De patroons - afgezien dan van de paar uitspraken, die wij hierboven geciteerd hebben - wachten zich er wel voor die mythe al te zeer te ontluisteren. Juist doordat zij in de reuk staat "radikaal" te zijn, kán de C.G.T. haar invloed op de arbeiders zo goed en zo kwaad als dat gaat bewaren en kan zij de rol spelen, die zij ook in de meidagen van 1968 weer vervult. Moeizamer dan ooit gaat het. Er moet veel meer en veel voorzichtiger worden gemanceuvreerd.

Maar het lukt. Als de kruitdamp optrekt boven het sociale slagveld, blijkt de bestaande sociale orde door de C.G.T. te zijn gered.

=====

S T U D E N T E N A C T I E E N

A R B E I D E R S S T R I J D.

IN DE diverse beschouwingen, die de lezer in dit nummer van "Daad & Gedachte" over de Franse gebeurtenissen aantreft wordt géén aandacht besteed aan het optreden der studenten. In het artikel, dat we in ons juni-nummer over Frankrijk publiceerden wordt de reden daarvan eigenlijk al met zoveel woorden aangegeven. "Van het ogenblik af", zo schreven we daar, "dat de arbeidersklasse zich begon te roeren, werd het ernst." Er is natuurlijk geen sprake van, dat wij de studentenactie niet de aandacht waard zouden achten. Zij vraagt stellig om een analyse en een commentaar. Alleen: wij vinden de strijd van de arbeiders nu

eenmaal belangrijker en wij hebben daarom een beschouwing over wat zich in de Parijse studentenwijk afspeelde verschoven naar een later tijdstip.

Twee redenen zijn er, waarom de worsteling van de Franse arbeiders om méér accent vraagt dan die der studeerende jeugd. Ten eerste: hun maatschappelijke positie, hun plaats in 't produktieproces brengt mee, dat zij nu eenmaal veel meer gewicht in de schaal werpen. Ten tweede: hoe spectaculair vlammeende barricades in het Quatier Latin ook mogen zijn, stakingen en bedrijfsbezettingen betekenen nu eenmaal een ernstiger aantasting der bestaande orde.

Hoe of wij dit bedoelen kan men uit ons juni-nummer al wel enigszins afleiden. In een komend nummer zullen wij deze stelling nog wel nader toelichten.

=====

O V E R H E T S P O N T A A N H A N D E L E N
V A N D E A R B E I D E R S K L A S S E

SEDERT ROSA LUXEMBURG in de dagen van de eerste Russische revolutie schreef, dat "de massa-staking niet kunstmatig gemaakt wordt, niet zo maar op bevel van de een of andere partij- of vkbewegingsinstantie tot stand komt en niet wordt gepropageerd....."; sedert zij constateerde, dat "de arbeidersklasse haar ervaring geenszins uit brochures en vlugschriften verkrijgt, doch uit de strijd zelf..."; sedert zij er de betweters van de Duitse sociaaldemokratie op wees, dat "organisaties niet de voorwaarde voor de strijd vormen, doch omgekeerd de voor de klassenstrijd noodwendige organisaties pas uit de strijd ontstaan..." en sinds zij beklemtoonde, dat "elke grote beweging van het proletariaat niet ontspruit aan het initiatief van een handjevol leiders, doch een gevolg is van de vastberadenheid der massa's" en dat men "bij revolutionaire situaties niet de massa's in toom moet houden doch juist de politici, opdat zij de revolutie niet om zeep helpen", sedert die dagen is haar zogenaamde s p o n t a n i t e i t s t h e o r i e een omstreden zaak geweest.

Sommige theoretici, zoals bijvoorbeeld Paul Fröhlich in zijn in tal van andere opzichten zo voortreffelijke Luxemburg-biografie, beweerden, dat zij nimmer een "spontaniteitstheorie" gehuldigd had. Andere woordvoerders van de "officiële" arbeidersbeweging maakten die niet bestaande theorie juist tot het mikpunt van hun hoon en spot. Bij dat alles werden - zoals gebruikelijk - haar werkelijke opvattingen natuurlijk volkomen veronachtzaamd, zoals zij ook gedurende een halve eeuw en langer veronachtzaamd zijn door de officiële sociale wetenschap. Na haar gewelddadige dood in januari 1919 wordt het stil rond de denkbeelden van Rosa Luxemburg. Bijna veertig jaren verstrijken eer de burgerlijke publicist Richard Allemann in 1956 ten tijde van de Hongaarse opstand constateert, dat de werkelijkheid háár toch veel meer in het gelijk stelt dan bijvoorbeeld een Lenin.

D e w e r k e l i j k h e i d , daarom was het Rosa Luxemburg inderdaad te doen. Niets is meer bezijden de waarheid dan de stompzinnige opmerking die Jacques de Kadt zich veroorloofde in zijn uit 1958 stammende inleiding tot een Nederlandse uitgave van een aantal harer brieven; de opmerking namelijk, dat Rosa zich door de feiten niet ontmoedigen liet, omdat zij, telkens wanneer de feiten tegen de marxistische theorie ingaan het standpunt zou hebben ingenomen van: "des te erger voor de feiten".

Niemand in heel de oude arbeidersbeweging van vóór 1914 heeft een zó scherp oog gehad voor de feiten als juist Rosa Luxemburg. Niemand heeft zó stevig als zij er voortdurend op gehamerd, dat het n i e t de taak was van de theorie om de historische ontwikkeling de wet voor te schrijven, doch dat zij omgekeerd de maatschappelijke wetten u i t de historische ontwikkeling moest afleiden. Als zij dan ook in 1905 en volgende jaren met de werkelijkheid van de massa-stakingen geconfronteerd wordt, is haar eerste eis, dat de sociaaldemokratie haar tot dusver gehuldigde opvattingen herziet.

Met hen, die zich om Rosa Luxemburgs opvattingen vrolijk hebben gemaakt of er zich nog altijd vrolijk om maken behoeven wij ons hier niet bezig te houden. De werkelijkheid (van de spontane massa-bewegingen bijvoorbeeld) zorgt er zelf wel voor, dat het lachen hun vergaat. Anders staat het met degenen, die botweg ontkennen, dat zij ooit zoiets als een "spontaniteitstheorie" zou hebben aangehangen.

Het eerste, dat wij aan hun adres willen opmerken is, dat zij zich op een totaal verkeerde manier met het vraagstuk bezig houden, omdat het er eigenlijk in het geheel niet op aankomt wat of Rosa Luxemburg gedacht heeft. Waarom het gaat, dat is, hoe zich de klassenstrijd in de praktijk ontwikkelt. Gesteld, dat Rosa

Luxemburg aan de verschijnselen die zij waarnam géén theoretische-, dat wil zeggen géén algemene conclusies zou hebben verbonden? Nou wat dan nog? De arbeidersklasse is niet met Rosa Luxemburg getrouwd. Zij heeft alleen maar te maken met de keiharde praktijk van haar eigen strijdervaringen.

Toch willen wij op hun bewering even ingaan. De reden daarvan is niet, dat wij het zo belangrijk achten of Rosa Luxemburg nu zus of zo gedacht heeft. Maar de kwestie is tóch interessant en wel hierom, omdat juist de theoretische ontwikkeling van Rosa Luxemburg zo'n duidelijk licht werpt op de verhouding tussen theorie en praktijk. Voor de bewering namelijk, dat Rosa Luxemburg géén spontaniteitstheorie gehuldigd heeft is evenveel te zeggen als voor de bewering, dat zij er wel degelijk een ontwikkelde.

De genoemde Paul Fröhlich brengt in zijn boek, als hij over de kwestie die ons hier bezig houdt te spreken komt, een aantal uitspraken, die het zeer begrijpelijk maken, dat hij het bestaan van haar "spontaniteitstheorie" in twijfel trekt. Wat over die uitspraken - van Rosa Luxemburg zelf - die inderdaad met uitspraken als die welke wij hier in de aanhef geciteerd hebben volkomen in tegenspraak zijn moet worden opgemerkt is dit, dat Rosa Luxemburg vanzelfsprekend een kind van haar tijd was en dat die tijd de "tegenspraak" welke wij hier constateren gemakkelijk verklaart. Voor de eerste wereldoorlog was de tijd van een zelfstandig strijdende arbeidersklasse nog nauwelijks, om niet te zeggen helemaal niet aangebroken. De verschijnselen die Rosa Luxemburg haarscherp heeft waargenomen waren nog maar incidentele verschijnselen, te gering in aantal feitelijk om theoretische oftewel algemene conclusies in afgeronde vorm en van diepgaande strekking mogelijk te maken. Dat verklaart het, dat zij als het ware telkens "terugvalt" in opvattingen, die zij al op weg was te overwinnen.

Wat het belangrijke is bij Rosa Luxemburg, dat zijn nu net precies niet zozeer haar conclusies dan wel het feit, dat zij - juist bij gelegenheid van de Russische massabewegingen - nadrukkelijk de weg gewezen heeft om tot algemene conclusies te geraken. Die weg is - precies omgekeerd als De Kadt het heeft voorgesteld - van de feiten naar de theorie. Naarmate nu de feiten - omtrent het spontaan handelen - talrijker worden, ja de regel blijken te zijn die de ontwikkeling beheerst, in die mate is de tijd aangebroken voor een "spontaniteitstheorie", waarvoor zij, zo haar dan al niet zelf volledig te hebben aangehangen, in ieder geval de grondslagen heeft gelegd, de eerste bouwstenen heeft aangedragen. Dat is de eer die haar in ieder geval toekomt, de eer, die Richard Allemann haar ook gegeven heeft.

Theorieën, die in strijd zijn met de werkelijkheid verdienen de naam van theorie niet en hebben geen enkele zin. En de werkelijkheid laat al bijna veertig jaar niets anders dan een spontaan handelen van de massa's zien. Juist in dat licht bezien krijgt datgene wat Rosa Luxemburg destijds over de Russische massastakingen geschreven heeft een gans andere betekenis dan wellicht ook Rosa Luxemburg zelf er aan verleende. Dat laatste is onbelangrijk. Want waarop het aankomt is niet wat Rosa Luxemburg ons bedoelde te leren, maar wat het praktisch handelen der arbeiders ons leert. Toen Marx meer dan een eeuw geleden schreef, dat de bevrijding der arbeiders slechts het werk van de arbeiders zelf kon zijn, bedoelde hij het misschien ook anders dan het nu bedoeld wordt, wanneer die uitspraak wordt aangehaald in verband met de zelfstandige klassenstrijd. Nou, wat dan nog? Aan bedoelingen hebben wij maling en theorieën moeten voortdurend worden aangepast aan de realiteit.

HET KOMT er niet op aan wat deze of gene proletariër of zelfs heel het proletariaat zich voorlopig als doel v o o r s t e l t . Het gaat er om, w a t h e t p r o l e t a r i a a t i s , en wat het dienovereenkomstig historisch beschouwd gedwongen zal zijn te doen.

(KARL MARX, "De heilige familie")

GEVECHTEN IN FLINS EN IN SOCHAUX

ER KAN GEEN TWIJFEL over bestaan voor wie op het verloop der gebeurtenissen let, dat het middel, waarmee de Franse heersende klassen en het regiem van de Gaulle in de maand mei het hoofd denken te bieden aan het stakingswapen van de arbeidersklasse is: de zo beproefde methode van onderhandelingen. Tegenover de zich spontaan allerwege in het land manifesterende strijdlust der onderdrukten denken zij het klaar te kunnen spelen met list, met een klein zoethoudertje, dat ze achteraf met economische konkelefoesies wel weer onschadelijk hopen te maken, met wat schijnconcessies en met - niet te vergeten natuurlijk - de onmisbare hulp van de vakbeweging, in de eerste plaats van de C.G.T.

Hier ligt de verklaring van het feit, dat de bedrijfsbezettingen aanvankelijk geen enkele tegenactie uitlokken. Men laat de opstandige arbeiders begaan in vol vertrouwen, dat het achter de gesloten deuren van het ministerie van arbeid tussen de regerende ministers, de vertegenwoordigers der patroons en de "ouwe jongens" van de vakbeweging allemaal wel net zo in orde zal komen als in juni 1936. Er is ook geen ondernemer, die een beroep doet op de gewapende macht. Meneer Duchovel, de directeur van de vliegtuigfabriek "Sud-Aviation" in Nantes protesteert wel - en met succes - bij Séguy, dat hij is opgesloten, maar meneer Duchovel windt zich niet op over dit geval van "vrijheidsberoving", dat toch een duidelijk voorbeeld ervan is, dat de wetten van de klassenstrijd indruisen tegen de burgerlijke wetten. Meneer Duchovel roept niet briesend, dat de politie hem op staande voet uit zijn "eigen" kantoor moet komen bevrijden.

Als de vlieger der tegen de arbeidersklasse complotterende patroons en vakbondsbestuurders niet blijkt op te gaan, als de arbeiders Séguy eenvoudig uitjouwen en de greep van de vakbeweging op de arbeiders onvoldoende blijkt om met één toverslag een einde te maken aan het optreden van de arbeiders wordt de situatie anders. Als de arbeidersklasse van Frankrijk niet in de val blijkt te trappen, die kapitalist Huvelin en kapitalistenknecht Séguy wijd voor haar hebben opengezet, moet de oproerpolitie doen, waartoe Frachon en Séguy blijkbaar op korte termijn (nog) niet in staat zijn.

Natuurlijk is men zo verstandig niet overal tegelijk naar het geweld te grijpen. Er moet worden voorkomen, dat er op vele plaatsen tegelijk een weerstandsreactie van de arbeiders ontstaat. Bovendien: er zijn tien miljoen stakers; ruim tienduizend bedrijven die bezet zijn op zijn minst. Voor een gelijktijdige aanval zijn de gewapende krachten der bestaande orde ontoereikend. Men moet de bezette fabrieken dus één voor één aanvallen, zoals tegen een sterkere tegenstander de aloude regels van de krijgskunst dat vereisen. Bovendien: als één bedrijf maar eenmaal murw gemaakt is, zal het elders wel gemakkelijker gaan. Eenmaal een duidelijke bres geslagen in de gelederen der fabrieksbezitters, zullen de overigen het hoofd wel in de schoot leggen. Het komt er dus op aan snel toe te slaan met een overmacht aan aanvallers op een punt, waar de omstandigheden voor de aanvallers het gunstigst zijn. Dat alles om het risico van een mislukking, die de stakers alleen maar nieuwe moed en nieuwe energie zal geven, zoveel mogelijk te vermijden.

Dat eerste treffen tussen de oproerpolitie C.R.S. en de arbeiders is 't beslissende, waarvan alles afhangt. Flins is de plaats die men ervoor heeft uitgekozen. Hier in Flins, waar de Renault-fabrieken tot de eerste bedrijven behoorden, die bezet werden, wil de C.R.S. een bruggehoofd slaan in stakingsland; een bruggehoofd, dat tot elke prijs moet worden gehouden, zoals eens het bruggehoofd, dat de invasielegers op D-day wilden vormen in Normandië. Op de 6e juni 1968, op de kop af 24 jaar na D-day, gaat de oproerpolitie tot de aanval over. Mét veldmaarschalk Erwin Rommel kunnen de Renault-arbeiders van Flins verklaren, dat de eerstkomende uren van doorslaggevende betekenis zullen zijn: zowel voor de gehele in strijd staande arbeidersklasse van Frankrijk als voor het Franse kapita-

lisme en zijn staat.

Zij kunnen het niet alleen verklaren, zij verklaren het ook. Zij voelen het scherp zo aan en zij spreken het openlijk uit. Voor ons ligt een klein stenciltje, dat de Renault-arbeiders van Flins kort na het begin van het gevecht vervaardigd hebben. Wij citeren:

"De bourgeois-staat heeft Flins uitgekozen om dáár de gehele arbeidende klasse te verslaan, want hier zijn alle voordelen aan zijn kant. De fabriek ligt geïsoleerd. Andere arbeiders en andere bedrijven zijn verre. Als hier het werk weer zou worden hervat... zou heel de werkende klasse zijn verslagen... In Flins staat héél de strijd van drie weken op het spel!"

DRIEDUIZEND TEGEN DRIEHONDERD.

HET MOMENT van de aanval is voortreffelijk gekozen. Een groot deel der Renault-arbeiders heeft het bedrijf verlaten om zich naar een meeting in het naburige Flins te begeven. Slechts een klein deel is in het bedrijf achtergebleven. Als de meeting ten einde loopt keren driehonderd arbeiders onmiddellijk terug naar de fabriek. Zij zijn gewaarschuwd, dat de C.R.S. in aantocht is. Zij zijn van plan er op aan te dringen, dat de oproerpolitie onmiddellijk wordt teruggetrokken. Maar de C.R.S. gaat tot de aanval over, terwijl de meerderheid der Renault-arbeiders zich nog te Elisabethville bevindt. Drieduizend man sterk keert zij zich tegen de driehonderd.

Het is een "voorposten"-gevecht, waaraan een einde komt door de bemiddeling van de burgemeester van het voorstadsje Mureaux. Hij bereikt een soort van wapenstilstand. De C.R.S. wordt teruggetrokken. Maar nauwelijks is haar aftocht een feit of het ministerie van binnenlandse zaken gelast, dat heel het grondgebied der gemeente Elisabethville van stakers en manifestanten moet worden gezuiverd. Met de sterke arm!

Heel de nacht van donderdag op vrijdag, heel de vrijdag en ook nog op zaterdag 8 juni wordt er in Flins, in Elisabethville en in Mureaux gevochten. De C.R.S. ontvangt versterkingen. Vele duizenden sterk wordt de oproerpolitie tegen de arbeiders van Flins ingezet. Boven de hoofden van de strijdenden cirkelt een politiehelikopter. Vanuit de lucht worden de arbeiders met luchtdrukgranaten bestookt; wolken traangas drijven tussen de grauwe huizen van de beide voorstadsjes. Alle wegen die naar Flins leiden zijn hermetisch afgegrendeld. De C.R.S. trekt knuppelend en arrestaties verrichtend rond.

Het gevecht verloopt met wisselend succes. De arbeiders worden uit de Renault-fabrieken verdreven, slagen er vervolgens in deze opnieuw te bezetten. Er is een moment, waarop het de schijn heeft, dat een klein aantal murw gemaakte onderkruipers onder politiebescherming aan het werk zal kunnen gaan. "De vrijheid van de arbeid is verzekerd", roepen triomfantelijk de handhavers van de orde. "Arbeid, die verricht wordt onder politiebescherming is geen vrije arbeid", antwoordt een van de stakers. Het is als een vonk in een vat met kruit. De werkwiligen lopen de fabriek weer uit. De staking is opnieuw voor honderd procent een feit. Zij zal nog dagenlang een feit zijn, ook nadat de C.R.S. er tenslotte definitief in geslaagd is een einde te maken aan de bezetting.

IN SOCHAUX.

HET TWEEDE bedrijf in Frankrijk waar het spit moet worden afgebeten ligt ver in 't oosten van het land, in Sochaux: de automobiefabriek van Peugeot. Maandag 10 juni om vier uur in de morgen begint de strijd. De C.R.S. en de mobiele garde uit het nabijgelegen Montbéliard, samen 3.500 man sterk, openen de aanval. De gevechten zijn zeer verbitterd en duren zeventien uur aan één stuk. Maar bij de eerste ronde blijven de arbeiders, die twee doden te betreuren hebben tengevolge van

9 m.m. pstoolvuur, meester van het terrein. Om 9 uur 's avonds laat de prefect van het departement Doubs de gewapende macht voorlopig terugtrekken. Dinsdag 11 juni ontbrandt de strijd opnieuw. Heel het industriekwartier van het stadje is nu gevechtsterrein. De arbeiders zijn uit het bedrijf verdreven maar leveren slag in de straten, waar op tal van punten barricaden worden opgeworpen. Ze weten iedere poging van de C.R.S. om zich van de fabriekswijk meester te maken te weerstaan. Dan besluit de Peugeot-directie tot concessies en een compromis.

=====

O V E R D E A L G E M E N E S T A K I N G
V A N 1 9 2 6 I N E N G E L A N D

TUSSEN DE Franse massa-stakingen van mei 1968 en de Britse algemene staking die op 3 mei 1926 te middernacht begon omdat het Britse vakverbond met een grote landelijke actie in de bres wilde springen voor de met loonverlagingen en langere werktijden bedreigde mijnwerkers, bestaan enorme verschillen. Ziehier, in 1926, het voorbeeld van een algemene staking, die - op het eerste gezicht althans - met een "druk-op-de-knop" begon. Zaterdag 1 mei nam de Algemene Raad van het Britse vakverbond in een vergadering in de Londense Memorial Hall het stakingsbesluit. Hier, formeel althans, geen druk van "onder-op". Het was een "officiële" actie van de vakbeweging waarmee men te doen had. En niettemin, ondanks die fundamentele verschillen voor wat betreft oorsprong en karakter van de staking zijn er ook punten van overeenkomst.

De algemene staking in Engeland was - afgezien van de revolutionaire gebeurtenissen in Europa, die terstond op het einde van de eerste wereldoorlog volgden en afgezien ook van de Roeropstand van 1920 en de z.g. maartbeweging in Duitsland van het jaar 1921 - een van de drie grote sociale worstelingen in West-Europa van de laatste halve eeuw, een van de vier misschien, als men ook nog rekening houdt met de Belgische stakingen van begin 1960, waartoe alle aanleiding bestaat. De omvang echter is maar een secundaire bijkomstigheid. Een veel belangrijker punt van overeenkomst is het, dat de rol van de vakbeweging in de Franse meistakingen en de rol van de Britse vakbeweging in 1926 in wezen niet verschilt.

Dat klinkt eigenaardig als men bedenkt, dat de Franse vakbeweging door de meigebeurtenissen verrast werd, er bevreesd voor was en ze onder controle wilde krijgen om de gevaren voor de bestaande sociale orde af te wenden, de Britse vakbeweging daarentegen zélf de algemene staking proclameerde. Het wordt minder eigenaardig, wanneer men weet, dat eigenlijk ook de Britse vakbeweging de door haar uitgeroepen "oorlog aan het Britse kapitalisme" geenszins heeft gewild.

De geschiedschrijvers van de Britse arbeidersbeweging - gelijk bijvoorbeeld Allen Hutt en G.D.H. Cole - laten er geen twijfel over bestaan, dat de grote worsteling van 1926 aan het Britse vakverbond is opgedrongen. Nu kan ook een opgedrongen strijd met vastberadenheid en inzet van alle krachten worden gevoerd, maar zo was het niet. G.D.H. Cole schrijft in zijn "Korte geschiedenis van de Britse arbeidersbeweging", deel III, blz. 207, dat de leiders van de vakbeweging van mening waren, dat het dreigen met het wapen van de algemene staking voldoende zou zijn om een compromis te bereiken, of, om het in Cole's eigen woorden te zeggen, zij dachten dat wanneer zij op de bazuin zouden blazen weliswaar niet de muren van Jericho zouden instorten maar in ieder geval minister-president Baldwin hen halfweg tegemoet zou komen. Toen dat niet het geval bleek, waren ze volkomen de kluts kwijt. Cole zegt ook: "De vakbondsleiders hadden (regering en kapitalisme) de oorlog verklaard; maar die leiders hadden dat bepaald niet serieus gemeend".

Allen Hutt vertelt in zijn "Na-oorlogse 1) geschiedenis van de Britse arbeidersklasse", dat de vakbondsleiders achter de rug van de arbeiders om heel het weekeinde van de 1e en de 2e, en zelfs ook de 3e mei nog poogden te onderhandelen, ofschoon het stakingsbesluit al was gevallen. Bij dat stakingsbesluit was te kennen gegeven, in de taal die bij zulke gelegenheden onvermijdelijk schijnt, dat de vakbeweging "tot het einde zou gaan en géén concessies zou doen". Desondanks stonden in de avonduren van maandag 3 mei (vlak voor het vastgestelde tijdstip waarop de arbeid zou worden neergelegd en waarvoor de arbeiders in het gehele land zich al gereed maakten!) de leiders nog voor de ambtswoning van premier Baldwin in Downingstreet op de stoep om bij hem te worden toegelaten!

Hutt weet ook te vermelden, dat de vakbewegingsleiders eigenlijk totaal afkerig van de algemene staking waren omdat - en hier komt de overeenkomst met Frakrijk al héél duidelijk naar voren - "zij bang waren, dat de beweging aan hun controle zou ontsnappen".

Ook in Engeland in 1926 was de vakbeweging voor niets zo bevreesd als voor spontaan handelende arbeiders. Toen bijvoorbeeld op de 3e mei het oer-conservatieve dagblad "Daily Mail" van de pers rolde met een hoofdartikel, waarin de algemene staking die voor de deur stond scherp werd veroordeeld en een felle aanval op de vakbeweging en de arbeidersklasse werd gedaan, toen weigerden de arbeiders in de expeditie-afdeling de krant in te pakken en voor verzending gereed te maken. Strijdlust had het Britse proletariaat bevangen en in de strijdpositie waarin hun klasse verkeerde was voor de arbeiders in het genoemde krantenbedrijf hun reactie 'n even logische als natuurlijke zaak. De Britse vakbewegingsleiders waren door het optreden van het "Daily Mail"-personeel minstens zo geschokt als de ondernemers en het kabinet.

Niemand minder dan Ernest Bevin, de latere minister in het Labour-kabinet van Attlee na de tweede wereldoorlog, die in 1926 al een hoge post in de vakbeweging bekleedde, heeft in het vakbondsorgaan "The Record" met zoveel woorden toegegeven, dat de vrees voor spontane actie, die aan de controle van de vakbeweging zou ontsnappen, ook de reden is geweest, dat het Britse vakverbond de algemene staking zo spoedig mogelijk weer heeft opgeheven. "Men moet niet vergeten", zo schreef Bevin 2), "dat er zeker op grote schaal onofficiële actie kon worden verwacht in alle delen van het land...." Voor Bevin was daarmee het opheffen van de algemene staking voldoende geëxcuseerd. En een andere nobele vakbewegingsleider, de heer J(immy) H. Thomas, die ook parlamentslid was, verklaarde op 13 mei 1926, de dag dat de staking werd opgeheven, in het Lagerhuis:

"Wat ik bij deze staking boven alles vreesde was dit: als hij onverhoopt zou ontsnappen aan de handen van diegenen, die nog enigszins een controle konden uitoefenen, dan wist geen zinnig mens meer wat er zou gebeuren. Ik dank God, dat het niet zover gekomen is... dat gevaar en de vrees ervoor was aldoor in ons achterhoofd, want wij wilden, ook bij dit gevecht, met een gedisciplineerd leger strijden." 3)

Nog openhartiger was de heer Charles Dukes, een andere vakbondsleider. Hij verklaarde, "dat elke dag, dat de staking voortduurde de dingen meer en meer aan de controle van de vakbeweging ontsnapten..." 4)

Allen Hutt vertelt tenslotte 5), dat een Nederlandse vakbondsman hem heeft ingelicht omtrent de antwoorden, die een der allerhoogste leiders van het Britse

-
- 1) Bedoeld is de geschiedenis na de eerste wereldoorlog. Het boekje verscheen in 1937.
 - 2) Geciteerd uit Allen Hutt, "Post-History of the British working class", blz. 134.
 - 3) Idem, blz. 135; 4) en 5) idem. blz. 135.

vakverbond aan deze Nederlander heeft gegeven, toen deze hem vragen stelde over de redenen waarom de algemene staking weer werd opgeheven. Het bewuste vraaggesprek verliep ongeveer als volgt:

Vraag: Werd de staking opgeheven omdat de strijd ineenzakte?

Antwoord: Nee!

Vraag: Waren er tekenen, dat er een ineenstorting voor de deur stond?

Antwoord: Geen sprake van. De strijd was op zijn hoogtepunt, absoluut op zijn hoogtepunt.

Vraag: En toch werd de staking opgeheven?

Antwoord: Ja, ziet u, er waren mensen in de Algemene Raad van het Britse vakverbond, die vonden, dat de strijd te ver ging.

Wij geloven, dat ieder commentaar hierbij overbodig is en dat het beschikbare feitenmateriaal voldoende aantoont, dat in 1926 en 1968 de positie van de vakbeweging niet verschillend was ook al mag dat dan op het eerste gezicht zo schijnen.

=====

" V E R T R O U W E N S L I E D E N V A N H E T P E R S O N E E L "

WAT ZIJN de gevolgen van de mei-gebeurtenissen in Frankrijk? Voor wie zich deze vraag stelt - een vraag, waarop wij later nog wel uitvoerig zullen terugkomen - kan het volgende feit van betekenis zijn. Wij vonden het vermeld in het dagblad "Le Monde" van zaterdag 20 juli. Het betreft slechts een betrekkelijk klein voorval, dat niettemin in onze ogen uitermate karakteristiek is.

Donderdag 18 juli zijn, zo bericht "Le Monde", in de Citroën-fabriek te Rennes in Bretagne (net als Renault heeft ook Citroën fabrieken in diverse plaatsen buiten Parijs) verkiezingen gehouden. 't Ging er daarbij om uit de door de vakcentrales gepresenteerde kandidaten de vertrouwenslieden aan te wijzen. Aan die verkiezingen werd door nog géén vier procent van de arbeiders deelgenomen. Het preciese percentage bedroeg 3,92; alle overige arbeiders - 96,8% dus - toonden geen enkele belangstelling voor deze verkiezingen en onthielden zich van stemming. Er waren in totaal 6.590 kiesgerechtigden. Daarvan brachten er slechts 258 hun stem uit en bij die 258 ingeleverde stembiljetten waren dan nog 17 van onwaarde. Het gevolg is, dat er opnieuw zal moeten worden gestemd omdat de reglementen bij de eerste verkiezing een bepaald "quorum", dat wil zeggen een minimum-deelneming voorschrijven.

Natuurlijk zullen er bij die tweede verkiezing, waarbij geen quorum is vereist, wel de nodige "vertrouwenslieden" uit de bus gekomen zijn en natuurlijk zullen de aldus gekozenen zich wel "vertrouwenslieden van het personeel" blijven noemen. De volslagen belachelijkheid van een dergelijke naam is echter door de beschreven gang van zaken wel duidelijker dan ooit in het licht gesteld.

=====

NOG VOORRADIG de brochure

WAS DE SOCIAAL-DEMOCRATIE OOIT SOCIALISTISCH?

(Een beschouwing over haar wezen)

Franco per post 1 gulden. Bestellingen aan Red. en Adm. "Daad en Gedachte".

WIE DE voorafgaande artikelen over de strijd van de Franse arbeiders, over de houding van de C.G.T., over het optreden van het Britse vakverbond in de algemene staking van 1926, aandachtig heeft gelezen, die voelt wellicht de vraag bij zich opkomen, waaruit dat alles te verklaren valt. Het is een vraag, waarop de groep "Daad en Gedachte" wel een antwoord meent te kunnen geven en - naar de regelmatige lezers van dit blad weten - ook herhaaldelijk een antwoord gegeven heeft.

De oorzaak, dat de vakbeweging, in Frankrijk en overal elders, telkens en telkens weer, niet náást maar lijnrecht tegenover de strijdende arbeiders staat, moet niet gezocht worden in de personen. Wijlen Ad Vermeulen was géén Séguy. Maar toen deze leider van het N.V.V. in april 1955 tijdens de staking van 't Amsterdamse gemeentepersoneel naar de remise van de tram kwam om daar zijn berucht geworden woorden: "N.V.V.-ers uittreden!" te spreken, deed hij in wezen hetzelfde wat in mei 1968 Séguy en Frachon gedaan hebben, namelijk: de strijdende arbeiders een stok tussen de benen steken. De huidige leiders van het Britse vakverenigingswezen zijn niet dezelfde van 1926. Maar zij handelen niet anders dan hun voorgangers gedaan hebben in de dagen van de algemene staking, niet anders dan de Belgische mijnwerkerscentrale gedaan heeft ten tijde van de stakingen in de Borinage of in Genk, niet anders dan de Allgemeine Deutsche Gewerkschafts Bund, niet anders dan Walther Reuther van de automobielarbeidersbond in de Verenigde Staten.

Misschien zal men opmerken, dat het optreden van de N.V.V.-er Ad Vermeulen niet zó verwonderlijk is, maar dat de houding van de bolsjewieken Séguy en Frachon wél verbazing wekt. Daaraan ligt dan de verkeerde gedachte ten grondslag, dat 't bolsjewisme zoiets als een revolutionaire arbeidersbeweging zou zijn. Niets is minder waar. Maar wij kunnen dat gerust buiten beschouwing laten. Want niet de politieke ideeën van Séguy of van Vermeulen zijn bepalend voor hun optreden, doch de positie, die de vakbeweging inneemt in de huidige maatschappij.

Overigens: de Britse mijnwerkers-"leider" Arthur Horner is een politieke geestverwant van Séguy. Hij heeft zich niettemin bij voortduring vijandig opgesteld tegenover spontaan in actie gekomen mijnwerkers en hij heeft zelfs er aan meegewerkt de "wilde" stakers van Grimethorpe in '47 voor het gerecht te slepen. En heeft de E.V.C. in Nederland niet net zo hard zelfstandige acties van de arbeiders om zeep trachten te helpen als het N.V.V.?

Niet de "kleur" bepaalt het optreden ener vakbeweging, noch de sociale afkomst harer bestuurders. Zeker, het is niet toevallig, dat de vakbeweging hoe langer hoe meer haar kaders recruteert uit de rijen der al dan niet academisch gevormde intellectuelen. Maar niet die intellectuelen verklaren de positie der vakbeweging, het is omgekeerd: omdat de vakbeweging is zoals ze is, doet zij in toenemende mate een beroep op deze categorie. En trouwens: Georges Séguy is een arbeidersjongen. Hij is de zoon van een spoorwegman en hij heeft zélf op de locomotief gestaan. Eén en twintig jaar geleden - hij was toen twintig jaar oud - heeft hij zich bij de vakbeweging aangesloten, diep onder de indruk van de klassegevechten van 1947, waarbij hij de politie op stakers had zien schieten. Eenmaal in de organisatie behoorde de jonge arbeider Séguy al spoedig tot degenen, die de vakbewegingslocomotief bemanden. Toen ervoer hij aan den lijve, dat ook de "trein van de vakbeweging", net als alle treinen, de richting volgt, die nu eenmaal door de rails is voorgeschreven.

Waarheen die "rails" de vakbeweging dan wel voeren en gevoerd hebben? Naar een volkomen vergroeiing met de burgerlijke maatschappij. Het is een verschijnsel, dat allerminst alleen maar door ons geconstateerd wordt. Het is, juist omdat 't voortvloeit uit een algemene maatschappelijke ontwikkelingswet, zó algemeen geworden, dat het aan de aandacht van bijna geen enkele onderzoeker meer ontsnapt.

Dr. Fr. de Jong Edz., de historicus van het N.V.V., de auteur van het boek "Om de plaats van de arbeid", beschrijft in dat werk het ingroeiingsproces van de vakbeweging in de bestaande samenleving tot in de details. Dr. W. van Albeda, van huis uit en ook door zijn functie in haar gelederen nauw verbonden met de christelijke vakbeweging, heeft hetzelfde gedaan in zijn proefschrift "De rol van de vakbeweging in de moderne maatschappij" en in latere geschriften van zijn hand. Een Duits auteur op dit terrein, Wolfgang von Einsiedel, schreef twaalf jaar geleden dat de vakbeweging zich meer en meer ontwikkelde tot 'n vastberaden hoedster van de arbeidsvrede. Dat die ontwikkeling bepaald niet pas van gisteren dateert, blijkt uit een vrijwel eensluidend oordeel van de Britse onderzoeker G.D.H.Cole uit 1913 ("The world of Labour", blz.206 en 207). En we doen hier maar enkele grepen uit een literatuur, die hoe langer hoe omvangrijker wordt en die nog voortdurend in omvang toeneemt, naarmate het proces waarvan we hier spreken verder voortschrijdt.

Natuurlijk gaat het niet om die literatuur, maar om de feiten. Het gaat er om, dat die feiten zó talrijk zijn, dat de uitzonderingen niet langer tellen, dat toeval wordt uitgesloten door de menigvuldigheid van het verschijnsel. Wanneer een heel enkele maal een staking "wild" is, dan zegt dat niets. Wanneer bij voortduring praktisch álle stakingen "wild" zijn dan zegt dat een hele hoop. Wanneer één enkele vakbondsbestuurder zich volkomen anders gedraagt dan hij wil doen geloven, dan kán het nog mogelijk zijn, dat men met een minderwaardig sujet te doen heeft. Wanneer echter overal en bij herhaling, gedurende een reeks van tientallen jaren de vakbondsbureaucratie de belangen van de arbeiders met voeten treedt, dan moet er iets anders aan de hand zijn.

De leiders van de vakbeweging - we spreken hier nu in het algemeen - z i j n geen minderwaardige sujetten, geen schoften en geen verraders. Alleen: 't zijn geen vertegenwoordigers van de arbeiders, het zijn de representanten ener organisatie, die een organisatie van de burgerlijke samenleving is. Dat de vakbeweging tegen de burgerlijke maatschappij zou strijden is een mythe. Dat die mythe kunstmatig in stand gehouden wordt is geen bedrog, het is een noodzakelijkheid, die het bestaan van de vakbeweging als burgerlijke organisatie nu eenmaal vereist. De vakbeweging kan als vakbeweging haar taak als hoedster van de arbeidsvrede nu eenmaal slechts dán vervullen, wanneer zij voor een strijdorganisatie van de arbeiders wordt gehouden. Haar positie in de burgerlijke samenleving is niet strijdig met de vakbewegingsmythe, met de fictie, dat zij een "arbeidersorganisatie" zou wezen, zij heeft die fictie nodig. Zij moet het tegendeel schijnen van wat zij is om datgene wat zij is te kunnen zijn. Alleen ten tijde van sociale crisissen is zij, voor wie ogen heeft om te zien natuurlijk gedwongen 't masker te laten vallen. Dan kan men de dingen constateren, die wij in onze opstellen over Frankrijk beschreven hebben en die in het bovenstaande hun verklaring vinden.

=====

D E Z O G E N A A M D E " V O O R H O E D E N "
E N D E P R O L E T A R I S C H E S T R I J D

DE SPONTANE KRACHT waarmee de arbeiders in Frankrijk in mei 1968 in beweging zijn gekomen bewijst - zo hebben wij in een der voorafgaande opstellen geschreven - hoe zelfingenomen en aanmatigend het standpunt is, dat het proletariaat zonder datgene wat men "een revolutionaire voorhoede" pleegt te noemen tot machteloosheid zou zijn gedoemd. Indien de meigebeurtenissen één ding hebben laten zien, dan niet de altijd weer als een soort van axioma veronderstelde en luidkeels verkondigde "machteloosheid van de arbeidersklasse zonder avant-garde", doch omgekeerd de volslagen machteloosheid van alle organisaties, groepen en groepjes die zich tot de zogenaamde "avant-garde" rekenen.

Wij spreken hier nu natuurlijk niet over de vakbeweging. Haar rol hebben wij al uitvoerig genoeg geschetst en wij hebben ook al getracht voor haar optreden 'n verklaring aan te wijzen. Wij hebben hier evenmin het oog op de zogenaamde Communistische Partij van Frankrijk, die in 1936 haar lot verbond met dat van de radicale bourgeois Daladier, die in 1946 hand- en spandiensten verleende aan het uit vele oorlogswonden bloedende kapitalisme en die al lang vóór de meidagen een innige flirt begonnen is met een burgerman als François Mitterand van de "Linkse Federatie". De Franse C.P., die gelijk alle communistische partijen in het Russische staatskapitalisme het voorbeeld ziet voor een toekomstige organisatie der maatschappij, die bovendien innig met de C.G.T. verstrengeld is en in het gaullistische Frankrijk de meest loyale oppositie voert die een generaal de Gaulle zich maar kan wensen, stelt er zelf kennelijk zo weinig prijs op als een proletarische voorhoede te worden beschouwd, zij wenst zélf zo duidelijk de voorhoede van bepaalde stromingen in het Franse kapitalisme te zijn, dat wij ons met háár op deze pagina's niet behoeven bezig te houden.

S É G U Y E N P O M P I D O U

A L S S A M E N -

Z W E E R D E R S

IN HET JUNI-NUMMER van "Daad & Gedachte hebben wij in onze allereerste (en voorlopige) beschouwing over de Franse gebeurtenissen o.m. (op blz. 11) geschreven:

"Het is een publiek geheim in Frankrijk, dat de banden tussen de C.G.T. en de C.P. en het regiem achter een oppositionele schijn veel nauwer zijn dan men zou verwachten."

Als illustratie van deze bewering moge dienen, wat Roger Mauge in zijn reportage over de meidagen vertelt omtrent een strikt geheim onderhoud tussen de minister-president Pompidou en

de twee voornaamste leiders van de C.G.T., Benoit Frachon en Georges Séguy. Het had plaats op zondag 26 mei tegen het einde van de middag, direct na de onderhandelingen met de ondernemers over een akkoord. Uit de bewuste passage bij Mauge wordt niet duidelijk of het gesprek in het ministerie van sociale zaken (wat wij vermoeden) dan wel in 't bureau van de minister-president gevoerd is. Wel blijkt, dat het verzoek ertoe van Frachon en Séguy is uitgegaan.

Frachon en Séguy willen, zo schrijft Mauge, voor de C.G.T. een aantal dingen trachten te bereiken, die tot gevolg zullen hebben, dat het communistisch vakverbond verlost wordt uit 't isolement, waarin het zich (tengevolge van zijn rode kleur, zegt Mauge, maar wij denken er anders over - red. D. & G.) bevindt. Frachon en Séguy willen van de C.G.T. 'n soort van officiële vakbeweging met officiële status en officieel erkende faciliteiten

Waar wij een blik op willen slaan, dat zijn de kleinere groepen buiten de C.P. wier voornaamste bezigheid vóór de meidagen daarin heeft bestaan, dat ze om het hardst het bewijs zochten te leveren, dat al hun naaste concurrenten ieder recht misten om zich tot de "revolutionaire voorhoede" te mogen rekenen.

Het zou gemakkelijk zijn om vast te stellen, dat ze in dit opzicht stuk voor stuk gelijk hadden, dat bijvoorbeeld de Trotskisten van de groep van Pierre Frank volkomen terecht de opgeblazenheid der Trotskisten van de groep van Michel Pablo aan de kaak stelden en dat omgekeerd de Trotskisten van Pablo volkomen terecht hetzelfde deden ten opzichte van de getrouwen van Pierre Frank. Maar een dergelijke methode zou niet slechts té gemakkelijk zijn, ze zou ook op iets heel anders neerkomen dan op hetgeen wij beogen. Waar 't ons om gaat, dat is minder het feit, dat deze of gene groep of álle groeperingen van dit soort klaaglijk in gebreke zijn gebleven om datgene te doen, wat men van een "revolutionaire voorhoede", die op deze titel aanspraak zou mogen maken had mogen verwachten. Want wie de zaken zo stelt, wie uitsluitend constateert, dat de bestaande groepen volledig tekort geschoten zijn in het vervullen van de taak, die zij zichzelf hadden toegedacht, die ontkent daarmee nog niet de mogelijkheid, dat er ooit nog eens een totaal andere groep zou kunnen ontstaan, die beter en wél tegen dat soort "eisen van het ogenblik" zal zijn opgewassen. Dat laatste nu doen wij wél.

Onze kritiek op de zogenaamde "voorhoeden" is niet, dat zij hun taak slecht vervuld hebben. Onze opvatting is, dat zij niet anders zouden hebben kúnnen handelen dan zij gedaan hebben, omdat de verhoudingen in het moderne kapitalisme en de positie van de proletarische klasse zodanig zijn, dat aan 'n zogenaamde "voorhoede" in het geheel geen rol is toebedeeld. Dat het denkbaar ware, dat er inplaats van de "voorhoeden" die men thans aan het werk gezien heeft of niet aan het werk gezien heeft een "nieuwe voorhoede" zou ontstaan, die "de eisen van het ogenblik" verstaat, ontkennen wij ten stelligste, omdat naar onze overtuiging de ontwikkeling van de proletarische klassenstrijd iedere dag opnieuw laat zien, dat een dergelijke voorhoede even overbodig als onmogelijk is. De eis van de dag luidt

maken. Zij vragen voor de C.G.T. erkende vertegenwoordigers in de genationaliseerde sector van het bedrijfsleven, in de Europese organen en in het internationale arbeidsbureau te Genève. Met andere woorden, zeggen wij, Séguy en Frachon streefden er naar, onder gebruikmaking van de situatie de CGT in 'n officieel erkende uitzonderingspositie te manoeuvreren. Het gevolg zou natuurlijk geweest zijn, dat de CGT een soort van officiële staatsvakcentrale zou zijn geworden. Zoals de Russische vakbeweging of de Phalangistische in Franco-Spanje, of het Arbeidsfront in Nazi-Duitsland.

Dat Pompidou in principe daarmee akkoord gaat kan alleen maar betekenen, dat Séguy en Frachon daartegenover belangrijke voordelen voor de regering in uitzicht hebben gesteld. Van welke aard die geweest zijn laat zich gemakkelijk raden als men bedenkt dat de stakingsbeweging op dat moment op haar hoogtepunt was.

Dat de zaak niet is doorgegaan, komt alleen maar, doordat de concurrenten, dat wil zeggen het katholieke vakverbond en de centrale "Force Ouvrière" van de geheime onderhandelingen tussen de CGT en Pompidou de lucht krijgen. Ze protesteren heftig. Mauge deelt mee, dat de leiders van de Force Ouvrière er op staan onmiddellijk bij Pompidou te worden toegelaten. Als de zaak zo blijkt uit te pakken houdt Séguy onmiddellijk een persconferentie waarin hij de revolutionaire radikaal uithangt. Kennelijk wil hij zich een soort van alibi verschaffen voor het geval zijn concurrenten hem zouden beschuldigen van onderonsjes met de vijand. Hij zou dan hebben kunnen zeggen: geloof die heren maar niet. Dat beweren ze alleen maar om de aandacht af te leiden van het feit, dat ze ons radikale program van eisen niet onderschrijven. Zo zijn ze, die heren, die hun radikale eisen natuurlijk zelf aan hun laars gelapt hebben.

niet: een nieuwe "proletarische" (!) leiding, maar: zelfstandige arbeidersstrijd.

Dat niet te zien bijvoorbeeld is naar onze mening de zwakte van een groep als die, welke in Groot-Brittannië het blad "Solidarity" uitgeeft. "Solidarity" heeft op de Franse Trotskisten en Mao-isten een uiterst scherpe kritiek geleverd. "Solidarity" heeft de draak gestoken met 'n Frans Trotskist als Chisseray, die de volslagen werkloosheid van zijn organisatie motiveerde met het kluchtige argument, dat "de revolutionaire avant-garde niet het risico mocht lopen, dat zij onnodig zou worden afgeslacht"; "Solidarity" heeft zijn bittere hoon uitgestort over de Franse Mao-isten, die - wij citeren "Solidarity" - "tegenover de op afbraak van de strijd gerichte activiteiten van de C.G.T. niets beters wisten te stellen dan de leuze: Leve de C.G.T." "Solidarity" heeft ook met begrijpelijke minachting gesproken over een Trotskistisch orgaan als "Voix Ouvrière" ("Arbeidersstem"), dat de C.G.T. zocht te overtroeven door inplaats van een minimumloon van 600 frcs. een minimumloon van 1000 frcs. te eisen. Natuurlijk heeft "Solidarity" bij dat alles schoon gelijk en wij zijn het ook volkomen met dit Britse blad eens, dat al dit soort groepen niets anders gedaan heeft dan "zijn oude en versleten grammofoonplaten afdraaien". Maar als "Solidarity" daar vervolgens aan toevoegt, dat geen van de bewuste groepen in staat is gebleken om datgene onder woorden te brengen waarom 't werkelijk ging, niet in staat is geweest om in het krijt te treden voor 'n beheer der productie door de arbeiders of voor de vorming van arbeidersraden, dan scheiden zich onze wegen.

"Solidarity" staat op het standpunt, dat er een nieuwe revolutionaire beweging moet worden opgebouwd, die wél in staat is dit soort leuzen aan te heffen of dit soort eisen te formuleren. Onze opvatting is, dat de zelfstandige strijd van de arbeiders zelf de "nieuwe revolutionaire beweging" is, als men althans die formule wil hanteren. Onze mening is ook, dat dingen als "een beheer van de produktie door de arbeiders" of "arbeidersraden" geen stap dichterbij gebracht worden doordat de een of andere "revolutionaire voorhoede" ze aan de orde stelt of propageert. Het beheer der produktie door de arbeiders en arbeidersraden zijn zaken, die uit de klassenstrijd zélf met noodwendigheid tevoorschijn komen. Vandaar dan ook, dat ze in Frankrijk aan de orde gekomen zijn zónder dat er ook maar één groep was die ze propageerde. Ze zijn aan de orde gekomen, omdat ze de uiterste konsekwentie zijn van de zelfstandige strijd. Maar juist 'n zelfstandige klassenstrijd vloekt met een zogenaamde revolutionaire voorhoede. Indien er werkelijk voor een "revolutionaire voorhoede" een taak zou zijn weggelegd, dan zou dat een duidelijk symptoom zijn, dat de arbeidersklasse niet zelfstandig optreedt. Doet zij dat wél, dan is er voor zo'n voorhoede geen taak meer.

Er is geen enkele "voorhoede", die de gebeurtenissen de wet kan voorschrijven. Zodra de arbeidersklasse zelfstandig in actie komt kan zo'n voorhoede in 't beste geval niets anders doen dan achter de gebeurtenissen aanhollen. Zij zal des te minder daartoe geneigd zijn naarmate zij zich steviger als "voorhoede" heeft geconstitueerd. Want hoe hechter een voorhoede georganiseerd is, des te eerder ziet zij in leuzen als die welke "Solidarity" naar voren zou willen brengen een bedreiging voor de functie, waartoe zij zichzelf heeft uitverkoren. Er is geen voorhoede of zij voelt meer voor de leuze: Alle macht aan de voorhoede! dan voor de leuze: Alle macht aan de arbeiders! En als zij, door de revolutionaire omstandigheden daartoe genoopt, tóch de laatste leuze aanheft, dan enkel en alleen om korte tijd later te verklaren, dat "alle macht aan de arbeiders" zoveel wil zeggen als "alle macht aan de voorhoede" omdat de voorhoede het "beste en verst ontwikkelde deel van de arbeidersklasse" zou zijn.

De Franse Trotskisten (vier verschillende stromingen maar liefst), de Franse Mao-isten en soortgelijke groepen zijn in de meidagen van 1968 volkomen steriel gebleken, hebben toen stommetje gespeeld of zich ertoe beperkt op de binnenplaats van de Sorbonne hun stalletjes met traditionele lectuur te plaatsen, n i e t omdat zij - waar de kritiek van "Solidarity" op neerkomt - zulke s l e c h t e "voorhoeden" waren, maar omdat zij " v o o r h o e d e n " waren.

Het is waar, wat "Solidarity" aan deze respectievelijke "voorhoeden" verwijt. Maar het is even waar, dat hun dit nauwelijks kwalijk kan worden genomen. De kritiek van "Solidarity" komt er op neer, dat een "voorhoede", die deze naam waardig wil zijn, zich totaal anders zou hebben moeten gedragen. Onze opvatting komt er op neer, dat zij niet anders konden omdat hun positie als zogenaamde voorhoede dat niet gedoogde, omdat hun positie iets dergelijks als "Solidarity" van hen verlangt eenvoudig uitsluit.

Niet wat een "voorhoede" zou moeten zijn is het uitgangspunt van onze zienswijze, maar dat wat zij in werkelijkheid is. Naar de schijn heeft het er veel van weg alsof wij aldus hun gebrek aan handelen vergoelijken. In wezen is onze kritiek een veel scherpere dan die van "Solidarity". Zij is niet alleen scherper, zij laat ook geen mogelijkheden open tot illusies omtrent "andere" of "betere" voorhoeden; illusies, waartoe een zelfstandige strijd zoals die in Frankrijk ook geen enkele aanleiding biedt.

=====

A A N O N Z E L E Z E R S

HET UITGEVEN van een blad als "Daad en Gedachte" is lang niet altijd even gemakkelijk. Eén der oorzaken is, dat alles in de vrije tijd van de medewerkers gebeuren moet. De redactie-besprekingen moeten worden gehouden, de artikelen geschreven en besproken. Daarna moet alles door één man op stencil worden getypt, waarna het afdraaien, het samenvoegen en de expeditie moet worden verzorgd. Ondanks het vele werk zijn wij er toch altijd in geslaagd om regelmatig (en op tijd) "Daad en Gedachte" te laten verschijnen. Valt het normaal dus al niet mee, in de vakantie-periode wordt het dubbel moeilijk. Dan is de een met vakantie en dan de ander. Zo waren we bijvoorbeeld al druk bezig met het voorbereiden van het juni-nummer toen plotseling de mei-gebeurtenissen in Frankrijk plaats vonden. Wij hebben toen nog kans gezien om in dat nummer een artikel over die gebeurtenissen mee te nemen. 't Zal de lezers echter verwonderd hebben, dat er in het juli-nummer niets over Frankrijk was te vinden. De oorzaak daarvan is gelegen in 't feit, dat onze medewerker, die alles op stencil typt half juni met vakantie ging en pas de tweede week juli weer beschikbaar was. Het was dus noodzakelijk, dat hij - voor hij met vakantie ging - ook reeds het juli-nummer op stencil had staan zodat na zijn vakantie meteen kon worden begonnen met het afdraaien en de expeditie. Feitelijk zijn dus de nummers juni en juli in dezelfde periode op stencil getypt.

Het is echter begrijpelijk, dat wij over de mei-gebeurtenissen in Frankrijk wel iets meer te zeggen hebben, dan gedaan is in de enkele beschouwing in het juni-nummer. Zoals men elders in één der artikelen heeft kunnen lezen is één onzer kameraden begin juni naar Frankrijk geweest. Hij kwam met een schat aan materiaal en gegevens terug. Het vele materiaal - gesprekken met arbeiders, ontelbaar veel kranten, manifesten, enz., enz. - leverde zoveel beschouwingen over de mei-gebeurtenissen op, dat het onmogelijk was het in één normaal nummer van "Daad en Gedachte" te plaatsen. Dat zou dus over twee nummers moeten worden verdeeld. Ook daartegen waren echter bezwaren, omdat de artikelen zozeer bij elkaar horen, zozeer als het ware een eenheid vormen, dat wij het jammer vonden de artikelen over twee nummers te moeten verdelen. Wij hebben toen besloten de twee nummers augustus en september samen te voegen.

De lezer krijgt met deze "Daad en Gedachte" dus een nummer, dat vrijwel eens zo uitgebreid is als normaal. De konsekwentie hiervan is natuurlijk, dat er in de maand september géén nummer verschijnt. Graag hadden wij ook daarvoor nog willen zorgen, maar dat is ons echt onmogelijk. Wij zijn er van overtuigd, dat onze lezers daarvoor begrip zullen hebben.

=====

DE "WAARHEID" VAN JOOP VAN SANTEN

"Het Parool" van 19 juni j.l. publiceerde een interview met de voormalige bolsjewiek Joop van Santen, die enige dagen daarvoor was gepromoveerd tot doctor in de economische wetenschappen. Dergelijke interviews leveren in de regel weinig wetenswaardigs op. Dat is ook hier het geval, maar aardig wordt het wel, wanneer Van Santen komt te spreken over zijn breuk met de C.P.N. in 1950. Daarover zegt hij o.a.:

"Moet je zien, die snorkerige toon (In een brief van Paul de Groot aan Van Santen - red. D. & G.). En dat alles omdat ik in 1950 weigerde een crisis te zien, waar die niet was. Paul de Groot wilde een crisis, omdat hem die op dat moment goed uitkwam. Ik heb ze proberen duidelijk te maken dat op dat ogenblik een economische terugval onmogelijk was. We hadden immers net gedevalueerd met 30 procent en we zaten in een opbouwperiode. Het leek mij dom om tegenover de kiezers een crisis te voorspellen, die voorlopig niet zou komen. En als dat dan nog voor de partij verantwoord was geweest, maar het ging alleen om de privé-winkel van meneer Paul de Groot."

Hieruit blijkt wel duidelijk, dat meneer Joop van Santen wél zijn bolsjewistisch lidmaatschap heeft verloren, maar niet zijn bolsjewistische streken en zijn bolsjewistische mentaliteit. Want het is niet zo, dat hij er bezwaar tegen had de kiezers over een crisis te spreken, die nog niet kon komen, nee, hij had er alleen bezwaar tegen om dat te doen voor de "privé-winkel" van Paul de Groot. Als het nu nog in het belang van de partij was geweest, dan zou hij er geen enkel bezwaar tegen hebben gehad de kiezers wat voor te liegen. Ja, ja, dr. Van Santen is ondanks alles bolsjewiek gebleven, is partijman gebleven. Wij vragen ons dan ook af, of men aan eventuele publicaties van de nieuwbakken dr. in de economische wetenschappen ook maar enige waarde kan hechten. Bij dergelijke mensen gaat het immers niet om het verkondigen van wat zij als de waarheid zien, nee, voor hen is waarheid dat wat in het belang van de partij, de groep of van henzelf is. Het is in bovenstaand citaat van Van Santen nog weer eens duidelijk gezegd.

ONLANGS hebben wij de aandacht gevestigd op enige vertalingen van Marx' bekende brochure "Loonarbeid en kapitaal", die bij de uitgeverij "Pegasus" het licht hebben gezien. Wij beschuldigden daarin vertaler(s) en uitgever van vervalsing. Nadat onze beschouwing verscheen heeft men onze aandacht er op gevestigd, dat in de jongste Nederlandse druk de door ons signaleerde gebreken waren hersteld. Daarmee zou, zo voegde men er aan toe, genoegzaam bewezen zijn, dat hier niet van een vervalsing sprake kan zijn, doch enkel en alleen van een kennelijk ook door de uitgeverij betreunde fout. De kwestie is interessant genoeg om

er op terug te komen en wij zullen dat ook zeker doen. Indien werkelijk de laatste druk correct blijkt zullen wij niet verzuimen dat te vermelden. Met de vraag "vervalsing of niet" ligt 't naar onze mening minder simpel dan onze tipgever veronderstelt. Dat wij in de achter ons liggende maanden, bij de heftige klassenstrijd om ons heen, geen tijd hadden om ons in dit soort ietwat academische kwesties te verdiepen zal iedereen, ook onze tipgever, wel begrijpen. Wij achten de literatuur, van Marx of niet van Marx, vervalst of niet vervalst, nu eenmaal van minder belang dan de werkelijke strijd van de arbeiders.